

Starry,

a bátor tokhal kalandjai

Cristina Sandu

Marta Vahtar

illusztrációi: Miękisz Emilia

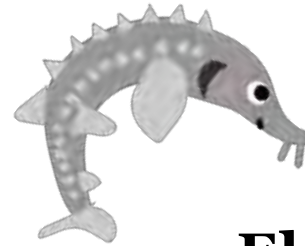
Nemzetközi Duna Kutató
Szövetség

Integral Fejlesztési és
Környezeti Intézet

Kiadja a Nemzetközi Duna Kutató Szövetség (IAD), Bécs, Ausztria és az Integrál Fejlesztési és Környezeti Intézet (ICRO), Domžale, Szlovénia

A könyv az Európai Unió és Bécs városa által finanszírozott ELEDAN projekt (2018–2019) folytatása, amelynek célja az iskolák környezeti nevelésének támogatása (www.water-detective.net).

Előszó

A Nemzetközi Duna Kutató Szövetség (IAD) a Duna Régió legrégebbi nem kormányzati szervezete, amelyet 1956-ban alapítottak a határokon átnyúló kutatások és együttműködés elősegítésére az édesvízi tudomány területén. 2000 óta egyik legfontosabb témája a tokhalak kutatása és védelme. A halállomány riasztóan nagy és folyamatos csökkenése miatt, a környezetvédelmi nem kormányzati szervezetek és a Duna-parti országok óvó intézkedéseket, a tokhalállomány helyreállítását célzó közös cselekvési terv kidolgozását, a tokhalhalászat betiltását és támogató állományépítési programokat kezdeményeztek.

Az Integrál Fejlesztési és Környezeti Intézet (ICRO - Inštitut za celostni razvoj in okolje) egy szlovén civil szervezet, amelyet 1996-ban alapítottak, hogy a fenntartható fejlődést környezeti tervezéssel, valamint környezeti nevelési és tudatossági akciókkal támogassák. A szervezet 1997 óta vezeti a Vízdetectív programot, amely különféle, az általános iskolásokra összpontosító, a vízi oktatással kapcsolatos tevékenységeket tartalmaz: kiadványokat készít tanároknak és gyermekeknek, műhelymunkákat, szemináriumokat vezet.

Szerzői: Cristina Sandu, Marta Vahtar
Illusztrációk, grafikai tervezés és elrendezés: Emilia Miekisz
Szerkesztő: Terry T. Jackson
Magyar nyelvre fordította: Takács Emőke
Kapcsolat: cristina.sandu@danube-iad.eu, marta.vahtar@icro.si

Március elején egy nagy folyó partján fekvő sőregtok mentő telepen született egy kis csillagos halacska. A Starry nevet kapta, és nagyon **barátságos kishal volt. Néhány hónap alatt szépen cseperedett idősebb** testvérei között a halgazdaság nagy medencéjében. Tiszta vízben úszkálhatott, finom rovarlárvákat kapott enni, az emberek vigyáztak **rájuk, és látogatók sokasága jött, hogy megcsodálhassák őket és játszanak** velük.

Miért olyan fontos ez a történet, és miért akarjuk elmesélni neked? A tokhalakat súlyos veszélyek fenyegetik, és a túlélésükhöz a mi támogatásunkra van szükségük. Reméljük, hogy ha megismered Starry csodálatos utazását a folyón keresztül a tengerhez, valamint az út mentén tapasztalt találkozásait, akkor sikerül megértened a tokhalak életét, és elgondolkodsz **azon, hogy hogyan lehetne megvédeni őket a jövőben.**

Szeretnél segíteni nekünk, hogy megmentjük őket?

Minden jog fenntartva © 2020

Ez a mesekönyv kizárólag személyes használatra tölthető le ingyenesen. Tilos bármilyen kereskedelmi célú felhasználás, valamint a szöveg és az ábrák bármilyen módosítása.

Starry utazása a tengerhez

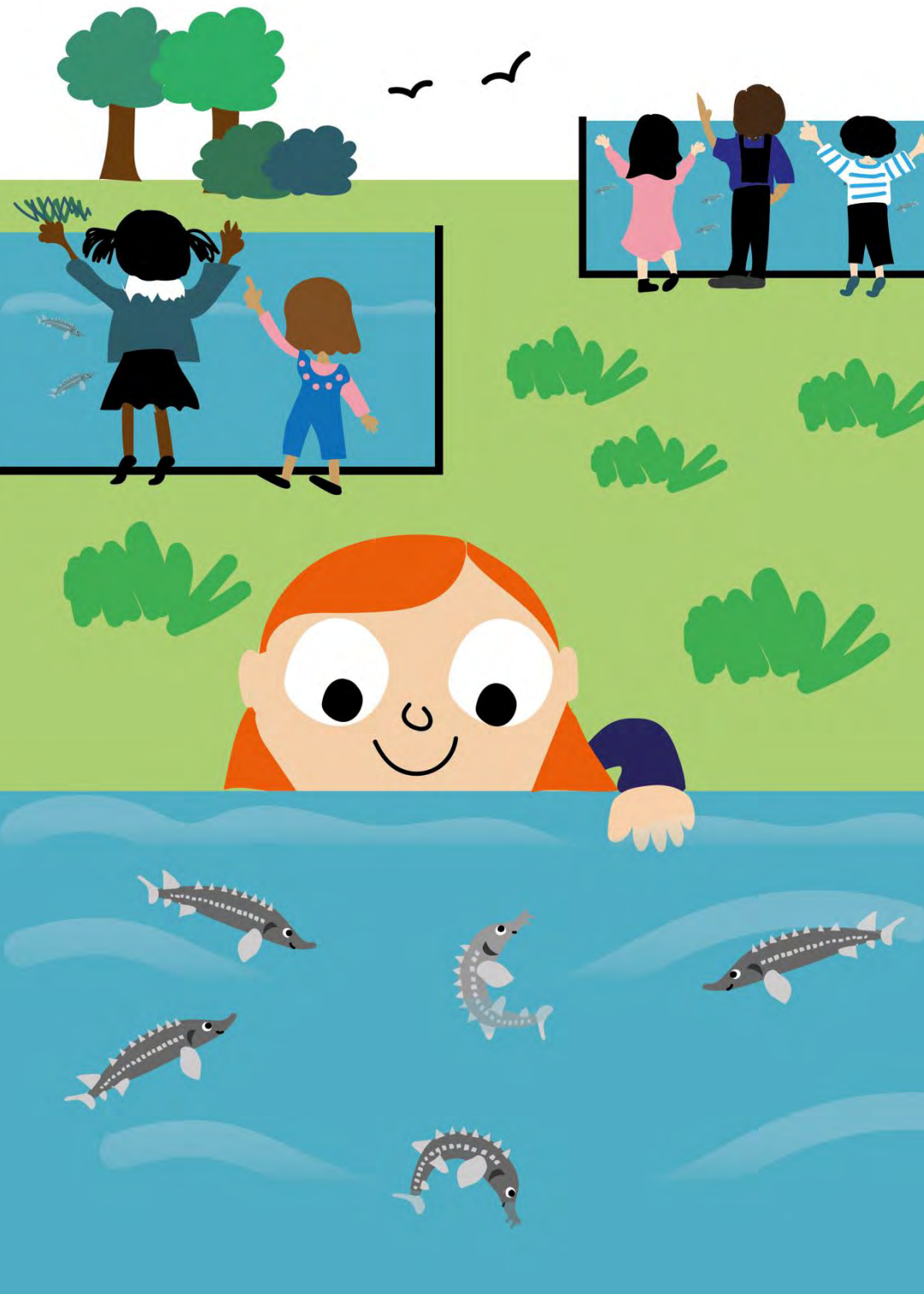

Három hónap telt el a kis tokhal születése óta. Egy nagy medencében hancúrozott, és akkor volt a legboldogabb, amikor gyerekek jöttek **látogatóba és lehetett velük játszodozni. A gyerekek pedig szerették őt,** mert világosszürke testének oldalán a vértörök között látványos kicsiny csillag alakú csontlemezek rajzolódtak ki egy csíkban, a vértörön pedig **erős tüskék, amolyan csontos pajzsként védtek őt. Starry szerette a** gyerekek örömet, lelkesedését, és gyorsan megtanulta, hogyan kell felhívni a figyelmüket magára. Ha a vízfelszín közelében úszik, és a **gyerekek apró kezéből elveszi a táplálékot, az a gyerekeket minden** alkalommal felvidította. A legnagyobb öröme akkor volt, amikor mosolyt és nevetést csalt a gyerekek arcára!

Egy nap az a szóbeszéd járta be a medencét, hogy az egész halcsoprotot áttelepítik a folyóba. Starry megijedt, mivel a medencén kívül mászt nem ismert. Itt biztonságban érezhette magát és egész nap játszhatott.

- Ne félj! A folyók és a tengerek a mi igazi otthonunk. Különben is, nem leszel egyedül, mind együtt utazunk! - mondta bátyja, Bandi.

Starry a medence szélén úszkálva megbizonyosodott, hogy igazak a hírek. Egy kislány épp az apukájával beszélgetett:

- Apu, nézd, milyen aranyosak! Miért kell elhagyniuk a halgazdaságot? Nagyon fognak hiányozni!

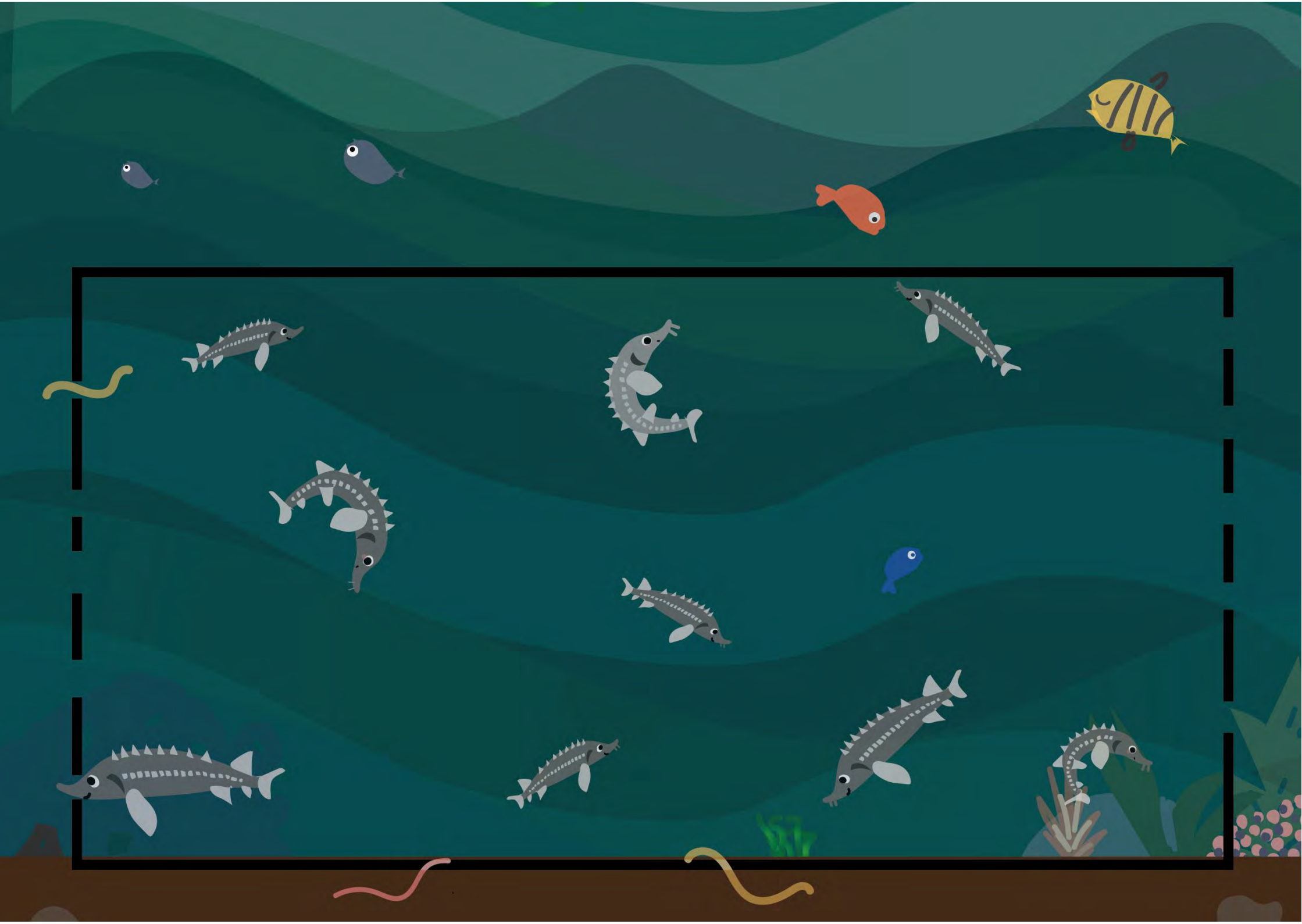
- Ezek a halak egy mentőprogramban vesznek részt. - válaszolta az apuka. - Tudod, nagyon kevés tokhal él a folyókban, ezért fiatal halakat nevelnek, majd a folyóba engedik őket, hogy visszaálljon a vadon élő tokhalak száma.

Bár Starry nem volt igazán boldog, hogy el kell hagynia a gazdaságot, de megértette, hogy testvéreivel együtt fontos szerepük van az életben. Így töprengett:

- Én is segítek helyreállítani a tokhalak vadállományát? HŐS leszek!

- A tokhalak veszélyeztetett fajok, hiszen sokukat a kaviárnak nevezett finomság miatt halásznak, ami az ikrájuk, és amiből a kishalak születnek - folytatta a kislány papája.

De Starry ezt már nem hallotta. Tovaúszott, hogy csatlakozzon testvéreire, és részleteket tudjon meg az előtte álló kalandról.

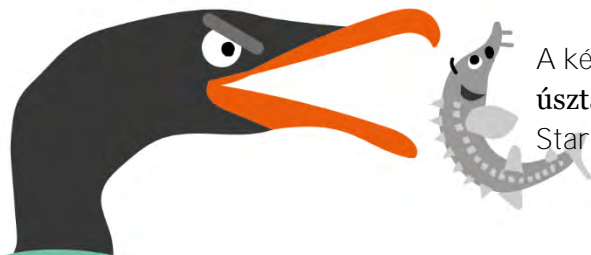

Másnap reggel a fiatal tokhalakat egy hatalmas zárt tartályba terelték, amit a folyóba helyeztek. Hirtelen Starry egy gyors folyású vízben találta magát, ami zöldes színben ragyogott. Apró organizmusok jutottak be a tartály rácsain. A víz rengeteg érdekes új illatot hozott, s még a víz íze is teljesen más volt, mint amit a medencében megszokott. A tartályt biztonságosan a folyó fenekére helyezték, ahol alig volt fény, viszont a víz áramlása sem volt olyan erős. **Starry hamarosan rájött, hogy hosszú fitos orrát kell** használja, hogy megtalálja a táplálékát és tájékozódjon a sötétben. **Mivel megnőtt a halak élettere, hamarosan több verseny is kezdetét** vette: ki tud gyorsabban úszni az ár ellen, ki talál több ételt, ki ismer fel több illatot. Ez az új játszótér nagyon izgalmas és szórakoztató volt!

Néhány nappal később kinyitották a tartályt, hogy a tokhalak szabadon kiússzanak a folyóba. Starryt alig néhány másodperc alatt **elkapta egy erős áramlat, és szem elől tévesztette testvérkéit. A víz** zavaros és viharos volt, ezért megpróbált minél gyorsabban a folyópart felé úszni, ahol lassabb volt a sodrás. Hirtelen egy fekete **árnyék jelent meg felette, és a következő pillanatban egy nagy** madár bekapta. **Valószínűleg nem nagyon ízlett a madárnak, mert szinte azonnal ki is köpte, még mielőtt megsérült volna.** Starry annyira megrémült, hogy a folyópart közelében egy fa gyökerei között próbált menedéket találni, és összeszedni magát, hogy visszanyerje a lélekjelenlétét.

Egy barátságos hal figyelte fel küzdelmére.
- Nagyon bátor vagy. Örülök, hogy **megmenekültél a kormorán csőréből!**

Starry még mindig oxigén után kapkodott és a közeledő sötét színű halra nézett.

- Kormo-mi? - kérdezte még mindig kótyagosan

- A fekete madár, amely bekapott, egy kormorán volt. Kárókatonának is **hívják. Ez egy halevő madár, ezért döbbenetes, hogy megmenekültél és** életben maradtál. Hogy csináltad? - kérdezte a hal.

- **Fogalmam sincs. Valószínűleg nem ízlett neki az oldalamon ezek a csillag** alakú csontlemezekéim, ami, mint egy páncél védett meg engem. Ma van az **első napom, amikor szabadon úszhatok a folyóban. A testvéreimmel a** tengert kellene elérnem, de elvesztettem őket. Nem láttál más tokhalakat véletlenül? - kérdezte Starry.

- Sajnálom, de nem láttam a családod, de ha az árral haladtak, akkor **valószínűleg már nagyon messze járnak a folyón. Ha szeretnéd, veled tartok** egy darabon. Még az is lehet, hogy találkozunk velük útközben. **A legegyszerűbben úgy jutsz el a tengerhez, ha hagyod, hogy vigyen a víz,** hiszen a folyó a tengerbe ömlik, és ez a leggyorsabb út, hogy megtaláld a családodat - **tette hozzá a hal segítőkészen. Nem vagy éhes?**

- Ó, dehogynem, nagyon szeretnék enni valamit! A nevem Starry, egyébként **a közeli halgazdaságból származom. Egy sóregtok vagy másnéven csillagos** tokhal vagyok. És te? - kérdezte.

- A nevem Kenéz, harcsa vagyok, és itt lakom a folyóban. Hívhatsz Kenének! Menjünk és szerezzünk valami ennivalót, aztán megpróbáljuk megtalálni a családodat!

A két halacska harapott valamit a part közelében, majd a folyó közepére **úsztak, ahol a leggyorsabb volt az áramlás. Ahogy a víz vitte őket lefelé,** Starry vígan lubickolt. Legjobban azt élvezte, amikor a folyó felgyorsult.

Starry eléri a tengert, és új barátokkal találkozik

Néhány órás úzás után Starry nagyon elfáradt és azt kereste hol lehetne pihenni egyet. Kenéz látta, hogy kis barátja lassul, ezért így bátorította:

- Kitartás! Most jó gyors a sodrás és már nagyon közel vagyunk a tengerhez! Ott hamarosan megpihenhetsz!

- Igazán? Starry láthatóan megkönnyebbült. Éreztem, hogy más a víz íze, de nem gondoltam, hogy már közel vagyunk a tengerhez.

- Valóban sósabb a víz, és hamarosan véget ér a közös utazásunk. Én **édesvízi hal vagyok, emiatt nem tudlak tovább kísélni. A tiedtől eltérően** az én testem nem tud alkalmazkodni a tengervízhez. Néhány perc múlva eléred a folyó végét és eljutsz a tengerbe. Haladj tovább a part mentén, és minden rendben lesz. Biztos vagyok benne, hogy megtalálod a családodat.

- Nagyon szépen köszönöm a segítséget. Klassz volt, hogy együtt úszhattunk! Igazi barát vagy. Remélem, hogy még találkozunk valamikor! - mondta Starry.

- Viszlát, Starry. Sok szerencsét a tengerben!

Kenéz visszaindult a folyón, Starry pedig haladt tovább a folyó torkolata felé. Egyszer csak észrevette, hogy megérkezett a tengerbe. Itt a víz nyugodtabb, sósabb, sokkal szélesebb és tisztább volt, és a talaj iszap helyett finom homokra változott. A tengerpart mentén úszott, hogy táplálékot keressen. Hamarosan talált is valami finomságot, ugyanis a part közelében rengeteg apró, nagyon ízletes garnélarák lakik. Mmmm, de finom!

Egy idő után észrevette, hogy nincs egyedül. Egy másik tokhal tartott felé. Boldogan, hogy nem marad magányos, Starry oda sietett, hogy üdvözölje a halat. Meglepődve látta, hogy egy kislány úszik felé. Sötétebb volt, mint ő, ami még jobban kiemelte az oldalán lévő csillagvonalat. Starry csak bámulta a hal-leányt. Ő volt a legszebb lány, akit valaha látott!

- Szia, Kíra vagyok, itt élek a közelben a családommal -
mosolygott a gyönyörű lány. Te ki vagy Még nem láttalak
errefelé.

Starry érezte, hogy a szíve megdobban, és életében először nem
talált szavakat:

- Starry vagyok. Egy távoli farmról származom. Elvesztettem a
testvéreimet, őket keresem. Nem láttad őket véletlenül?

- **Nem, nem láttam őket** - válaszolta a lány. De megmutatom a tengeri menedékhelyünket, ahol sok tokhalfélével találkozhatasz.

Megkérdezzük, hátha valaki látta őket. Sietnünk kell, mert ez
a hely nem biztonságos - mondta Kíra.

- Nagyon szépen köszönöm. Akkor ússzunk!

A két kicsi tokhal elindult a védett terület felé, és hamarosan megérkeztek a tengeri menedékhez. Kíra megmutatta neki a környéket, hogy hol vannak **a jó étkezési és pihenőhelyek, ahol biztonságosan lehet játszani és úszkálni,** és ahol találkozhat más tokhal-családokkal.

- **Először kérdezzük meg a családomat** - javasolta Kíra.

A vízi növények borította sziklák közelében Kíra megállt, és hívta Starry, hogy lépjen be.

- Nagyi, itthon vagyok, hoztam egy vendéget is magammal! - kiáltott vidáman Kíra.

- **Nagyszerű! Épp időben érkeztetek! Hamarosan hazaér a család is, és**
szívesen megismernénk az új barátodat.

Pár perc múlva az asztal körül gyülekezett a család. A vacsora közben meghallgatták Starry történetét.

- **Elképesztő! Épp úgy nézel ki, mint mi, pedig te egy halgazdaságban születél, majd szabadon engedtek? Rendkívül szokatlan!**

- **Úgy hallottam, hogy egy mentőprogram részesei vagyunk, amelyet a vadon élő tokhal-állományok segítésére hoztak létre. Nézd!** - mutatta büszkén az uszonyát. Van itt egy kis drót rajtam, amely azt mutatja, hogy honnan származom.

- Érdekes - válaszolta Kíra apja és így folytatta: Ezeket a tengeri menedékhelyeket, mint a miénk, szintén a veszélyeztetett fajok védelmére hozták létre. Itt biztonságos élni, de ha messzebbre úszol, fennáll a veszélye annak, hogy halászhálók csapdájába kerülsz, vagy megsérülsz a cikázó hajók vagy motorcsónakok miatt.

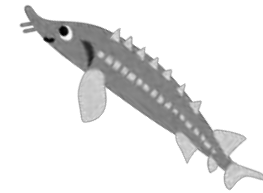
- A testvéreiddel úsztatok, amikor eltévedtél? - kérdezte Kíra anyukája.

- Nem, **akkor vesztettem el őket, amikor szabadon engedtek bennünket a folyóban. Nagyon erős volt a sodrás, és elkeveredtünk egymástól.** Nem találkoztál mostanában egy új tokhalcsoporttal? – kérdezte Starry reménytel telve.

- Nem tudom, hogy a testvéreid-e, de a Beluga család mesélte ma, hogy egy új csoport úszkál a tengeri menedék szélén. Mit szólnál, ha velünk **maradnál éjszakára, és holnap reggel megnézzük együtt, hátha ők azok!** Amúgy is figyelmeztetnünk kell őket, hogy költözzenek a védett terület belső részére, hogy nehoj bajuk essen!

Starry rátalál rokonaira

A hosszú út után Starry olyan fáradt volt, hogy szinte azonnal elaludt. Csak akkor ébredt fel, amikor Kíra megrázta az uszonyát, és óvatosan a kijárat felé vezette.

- Jó reggelt kívánok! Sajnálom, hogy ilyen korán felébredsz, de hosszú **út áll előttük**, és legjobb lesz, ha máris indulunk.

Starry elúszott Kírával és Kíra mamájával, akik útközben elmagyarázták neki, hogy mikre figyeljen.

- **Bármikor szembe kerülhetsz a tengeren hlevő madarakkal, halászhajókkal, elhagyott halászhálókkal, jet-skivel, bűvárokkal, tengeri hajókkal és azokból kifolyó olajfoltokkal, műanyagokkal és sok más veszéllyel,** amelyeket meg kell próbálnod messze elkerülni!

Az idő gyorsan elrepült, és meg is érkeztek a védett terület szélére, ahol előző nap az új csoportot látták.

- **Kíra, vigyázz, hogy ki ne ússz a menedékből!** - figyelmeztette anyukája. Amíg ti Starry testvéreit keresitek, meglátogatom a Beluga családot, hogy megtudjuk, hol találjuk meg az új halakat.

- Rendben, anya, ne aggódj, vigyázunk!

A két fiatal sóregtok nekilátott felfedezni a környéket, ahol sok kis rák, csiga, kukac és hal fickándozott. Micsoda szép színekavalkád! Starry úgy érezte magát, mintha az édenkertben lenne. A legbájosabb lány mellett úszott a világ legszebb helyén! Bárcsak megtalálná a családját! Hirtelen észrevett néhány érdekes kis lényt, átlátszó testük a vízben pulzált.

- **Hát ők meg kik?** - kérdezte Starry meglepetten. Olyan kecsesek!
- Medúzák - **válaszolta Kíra. Jobb, ha távol tartod magad tőlük, mert a csápjuk mérgező!**

Néhány méterre egy háló úszott a vízben. Starry le akarta nyűgözni a gyönyörű lányt, és anélkül, hogy tudta volna, mi az, beleúszott.

- NEEEE! - **figyelmeztette Kíra, de már késő volt. Starry a háló csapdájába esett.**

Borzasztóan megijedt, próbálta kihúzni magát a csapdából, de egyre jobban belegabalyodott. Kíra úgy megrémült, hogy mozdulni sem bírt. Starry keményen küzdött, de túl kicsi volt ahhoz, hogy sikerrel járjon. Néhány méterre egy nagy rák ült egy sziklán, aki **azonnal odasietett, hogy segítsen a bajban lévő kishalnak.**

- NE MOZOGJ! Észreveszik, hogy benne vagy a hálóban és kihúzzák. Megpróbálok elvágni a kötelet az ollómmal!

Starry hallgatott a bölcs Rák apóra és hamarosan ismét szabad volt. Kíra odaúszott, örült, hogy biztonságban van.

- Annyira megijesztettél! Soha ne ússz bele a halászhálóba! Ez az egyik legveszélyesebb dolog, ami árthat nekünk – hüppögött Kíra. Néhány évvel ezelőtt így veszítettük el nagyapát. **Egy hasonló hálóval fogták ki.**

- Ne aggódj, soha nem felejttem el ezt az iszonyatos élményt – mondta Starry.

- Anya figyelmeztetett, hogy legyünk óvatosak. Hallgatni kellett volna rá! - tette hozzá Kíra.

A két kis tokhal megköszönte a ráknak, hogy megmentette Starry életét, és távol úszott a veszélyes csapdától.

- Hahó, gyerekek, hol vagytok? - Kíra anyukája jó hírekkel érkezett.

- Képzeljétek, tényleg itt volt tegnap a csoport, és a Beluga család azt tanácsolta nekik, hogy menjenek egy biztonságosabb helyre a hajóroncs közelébe, hogy élelmet és menedéket találjanak. Nincs messze, hamarosan ott is vagyunk.

- Ó, remélem, hogy ez a csoport valóban az én családom!

Kíra anyukája mutatta az utat, és gyorsabban kezdtek úszni a hajóroncs felé. Starry nagyon várta már, hogy megtalálja a családját, de útközben nem **győzött betelni a hely sokféleségének csodálatával. Annyiféle állat élt itt, a tenger pedig annyira szép és békés volt! A környék nagyszerű lakóhelynek tűnt, és remélte, hogy hamarosan megtalálja rokonait, hogy itt folytathassák életüket, amelyet a halgazdaságban együtt kezdtek.**

- Ez itt az elsüllyedt hajó! - jelentette be Kíra anyukája. Láttam néhány új halat. Nézzük meg, hogy a családot hoz tartoznak-e.

De Starry már ott se volt, amint észrevette testvéreit:

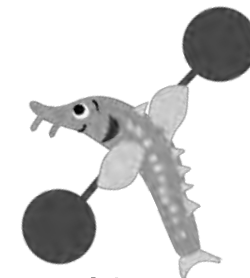
- Bandi, Alex, Karcsi, Marci, Panni, jaj de jó látni titeket!

- Starry! Annyira boldogok vagyunk, hogy ideértél! Azt terveztük, hogy

Felkészülés a vándorútra

együtt úszunk a tenger felé, de te olyan hirtelen **eltűntél!** A víz nagyon zavaros volt, egyszerűen nem találtunk sehoh!

- Hát, nehezen indult az út - mondta Starry, de szerencsém volt, hogy jó barátokkal találkoztam az út során. Ha már **barátok, hadd mutassam be Kírát és az anyukáját.** Ők nyújtottak nekem biztonságot az éjszaka és mutatták meg az utat hozzátok!

- Köszönjük szépen, hogy vigyáztatok a kisöcsénkre!

- Starry, most hagyunk a családdal, de tudod, hol találsz minket! Mindig szívesen látunk!

- Nagyon köszönöm a segítséget! Holnap találkozunk, Kíra!

Miközben Kíra és anyukája tovaúsztak, Starry elmesélte kalandjait testvéreinek. Azok pedig hallgatták a történetet, és csodálkoztak, hogy a kistestvérük képes volt a sok kihívással mind szembenézni.

- **A mi kis hősrünk!** - **mondta nővére,** Panni. Olyan büszkék vagyunk rád! Starry szíve megtelt boldogsággal ahogy a családja körében mind biztonságra leltek a tengeri menedékhelyen. Bandihoz fordult:

- Igazad volt! A természetes otthonunk sokkal szebb, és nagyon várom a ránk váró kalandokat!

Az évek biztonságosan teltek a tengeri menedékben a kis sóregtokok, hozzátartozóik és a többi tokkal család számára. Starry és Kíra egymás legjobb barátjaként együtt töltötték idejük nagy részét, és élvezték **az új élményeket.** A két kishal gyönyörű fiatal felnőtté cseperedett, egy pár lettek, és egy nap, mikor Kíra családjánál tettek látogatást, egy fontos téma került szóba: az ívási vándorlás.

- **Ez az élet egyik legfontosabb utazása, tehát javasolt indulás előtt** alaposan felkészülni! - mondta Kíra nagymamája. El kell hagyni a menedék biztonságát, és a folyó mentén **vándorolva megfelelő helyet** kell keresnetek az ikrák számára. Útközben rengeteg veszély fenyeget **majd, és minden erőtokre és tudásotokra szükség lesz majd, de szerencséire** nem lesztek egyedül. Sok család vándorol veletek, ami növeli a siker esélyét.

- Hogyan készüljünk fel? - kérdezte Starry. A folyó annyira különbözik a **tengertől!** Emlékszem az erős áramlatokra, amelyek fejjel lefelé fordítottak, a madártámadásra, a zavaros vízre, a folyó illatára, de mindez olyan **távolinak tűnik.**

- **Akkor még gyerekek voltatok. Ezért tűnik olyan nehéznek. Most, hogy már felnőttetek, a testetek nagy távolságokat is képes megtenni, és ne felejtsük el, hogy a kifejlett tokok a folyó legnagyobb halai, így természetes ellenségük nemigen létezik. Az egyetlen ellenség, amelytől félnünk kell, az ember. Kerüljétek el őket, amennyire csak lehet!**

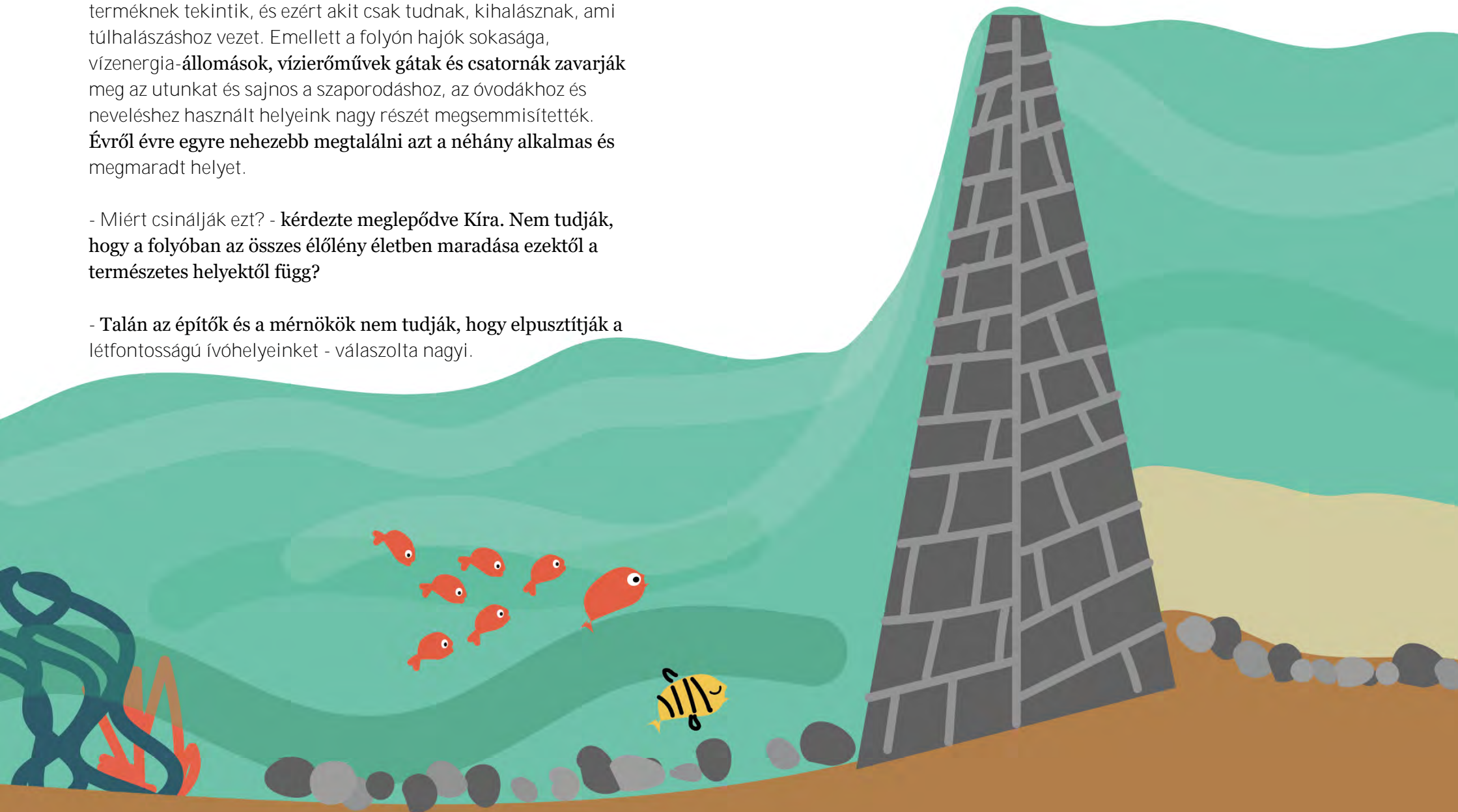
- Miért akarnának bántani bennünket? Én gyerekekkel játszottam a haltelepen, és annyira aranyosak és barátságosak voltak!

- **A gyerekek valóban kedvesek, de a felnőtt emberek kifognak minket, főleg a halikráink miatt, amit kaviárnak hívnak. Ingyen** terméknek tekintik, és ezért akit csak tudnak, kihalásznak, ami túlhalászáshoz vezet. Emellett a folyón hajók sokasága, vízenenergia-**állomások, vízierőművek gátak és csatornák zavarják** meg az utunkat és sajnos a szaporodáshoz, az óvodákhoz és neveléshez használt helyeink nagy részét megsemmisítették. **Évről évre egyre nehezebb megtalálni azt a néhány alkalmas és megmaradt** helyet.

- Miért csinálják ezt? - kérdezte meglepődve Kíra. **Nem tudják, hogy a folyóban az összes élőlény életben maradása ezektől a természetes helyektől függ?**

- **Talán az építők és a mérnökök nem tudják, hogy elpusztítják a létfontosságú ivóhelyeinket** - válaszolta nagyfi.

- De - jegyezte meg Starry, vannak olyan emberek is, akik megpróbálnak **segíteni nekünk. Én egy mentőprogram részeként születtem. Az emberek** külön halgazdaságokat hoztak létre fiatal tokok tenyésztéséhez, akiket aztán a folyóba helyeznek. Tengeri menedékhelyeket is létrehozta, mint például azt, ahol élünk!

- Úgy hallottam, hogy betiltották a tokhalak halászatát, de ez néhány embert nem érdekel! Az ilyen emberek kifognak és nem **izgatja őket sem** a sorsunk, sem a megmentésünkre tett **erőfeszítések!**

Starry hangosan gondolkodott:

- Ha az emberek tiszteletben tartanák a törvényeket, és **megértenék, hogy a mentőprogram nekik is hasznos, akkor sokkal** gyorsabban helyreállna a rend! Mit tehetünk ennek érdekében, Nagyi?

- Úgy gondolom, hogy egyszer megértik az emberek, hogy a fajunk **fennmaradása azon múlik, hogy a létfontosságú élőhelyeinkhez** szükséges útvonalat nem akadályozzák meg, hogy elérjük. Szabad vízi utakra, úgy nevezett vándorlási folyosókra van szükségünk, hogy elérjük azokat a területeket, ahol születtünk és ahol szaporodhatunk. Szükségünk van egy szigorúbban védett területre a folyókban és a tengerben, ahol senki sem árthat nekünk, fel tudjuk nevelni kishalainkat és újra indíthatjuk az élet körforgását. De addig is, amíg eljön ez a nap, kérlek, vigyázzatok! A folyóban **vagytok a legsebezhetőbbek, mivel ott igen nehéz menedéket** találni!

- Nagyon köszönöm, Nagyi!

- **És mielőtt elindultok, tessék jól belakmározni! A folyón már** rengeteg dolgotok lesz, és nem lesz idő étkezésre!

Starry és Kíra meglátogatták Bandit, - **aki az első csoporttal tervezett** menni - **hogyan megvitassák a megfelelő ivási helyek kérdését.**

- **Úgy hallottam, hogy a születési helyemre vezető utat egy nagy gát** akadályozza. - mondta Kíra.

- Lehet, hogy meg kellene állnunk a halgazdaság közelében, ahol mi **születtünk. Azt könnyű megtalálni!** - mondta Starry.

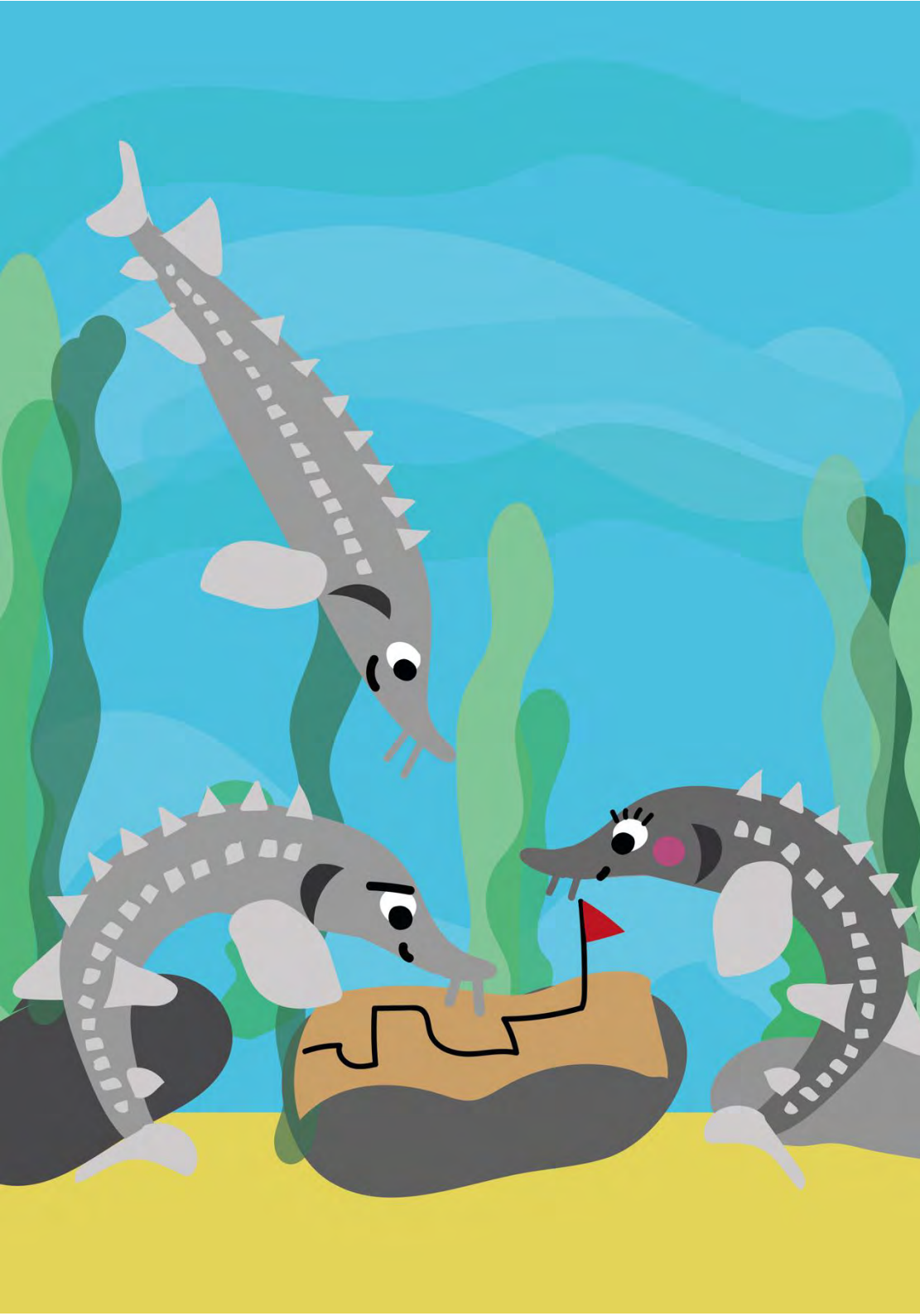
- **Egy idősebb tok, aki tavaly ívott,** azt mesélte, hogy a gazdaságtól felfelé még jobb helyek vannak. Olyan folyószakaszt kell találnunk, ahol mélyebb a víz és sziklás a meder. Kerülnünk kell az iszapos talajt, mivel az károsíthatja az ikrákat és a kishalakat. - tette hozzá Bandi.

- Rendszerben, **de ez azt is jelenti, hogy több időt kell töltenünk a folyón.** Kíra nagymamája azt mondta nekünk, hogy könnyebben haladunk, ha a **folyó fenekén úszunk. Még emlékszem a folyó erőteljes sodrására, ami jól** jött, amikor a tenger felé haladtunk, de ezúttal a sodrás ellen kell úsznunk.

- Reméljük, hogy minden rendszerben lesz! Mikor indulunk?

- **Nekünk még két hétre van szükségünk Kírával az előkészületekhez,** így a második csoporttal megyünk. Sok szerencsét az utazáshoz Bandi! Hamarosan találkozunk a folyón!

- Viszlát Starry! Viszlát Kíra! Vigyázzatok magatokra!

Vissza a folyóba

Mivel csak két hét volt hátra az indulásig, Kíra és Starry többet edzettek, több élelmet fogyasztottak és rengeteget úsztak. Egy újabb családi **megbeszélésen arra jutottak, hogy miután az emberek főként éjszaka** pecáznak, inkább a nap folyamán utaznak, és **éjjel igyekeznek elrejtőzni**, hogy jobb eséllyel érhék el az ívóhelyet.

Végül elérkezett a nagy nap. A tengeri menedékhely szélén találkoztak a **többi vándorláshoz készülődő sóregtokkal. Az egész csoport kora reggel** indult el a folyó torkolatához. Néhány órás úzás után Starry érezte, hogy a víz **édesebbé és zavarosabbá válik, és a színe zöldes színűre változik.**

- Közeledünk a folyó torkolatához! - mondta Starry.

- Rendben fiatalok! Próbáljuk közelebb maradni egymáshoz. Nagyon **nehéz legyőzni az erős áramlást! figyelmeztetett a csoportvezető.** Ne feledjétek! A folyó fenekén és a part mentén kell úszni, ahol **menedéket és pihenőhelyeket is találni.** Vigyázzatok és kerüljétek a halászhálókat! Sok szerencsét mindenkinek!

Amint a csoport megérkezett a folyóba, megkezdődött a **küzdelem a sodrással. Elkapta testüket az erős vízfolyás, de sikerült alámerülniük** a folyó fenekére, ahol az áramlás kisebb volt, és könnyebben tudtak haladni.

Néhány órával később Kíra teljesen kimerült. Starry látta, hogy lassul, és egy nagy szikla felé vezette a folyó fenekén:

- Bújjunk el a szikla mögött. Itt maradhatunk mindaddig, amíg visszanyerjük az erőnket.

- Köszönöm, már nem bírtam tovább úszni. Nagyon fáradt vagyok - válaszolta Kíra.

Négy másik tok is csatlakozott hozzájuk, akik szintén nagyon kimerültek. Hamarosan sötétedik odakint és megfelelő helyet kell találnunk az éjszakai pihenéshez, hogy elkerüljük a halászokat.

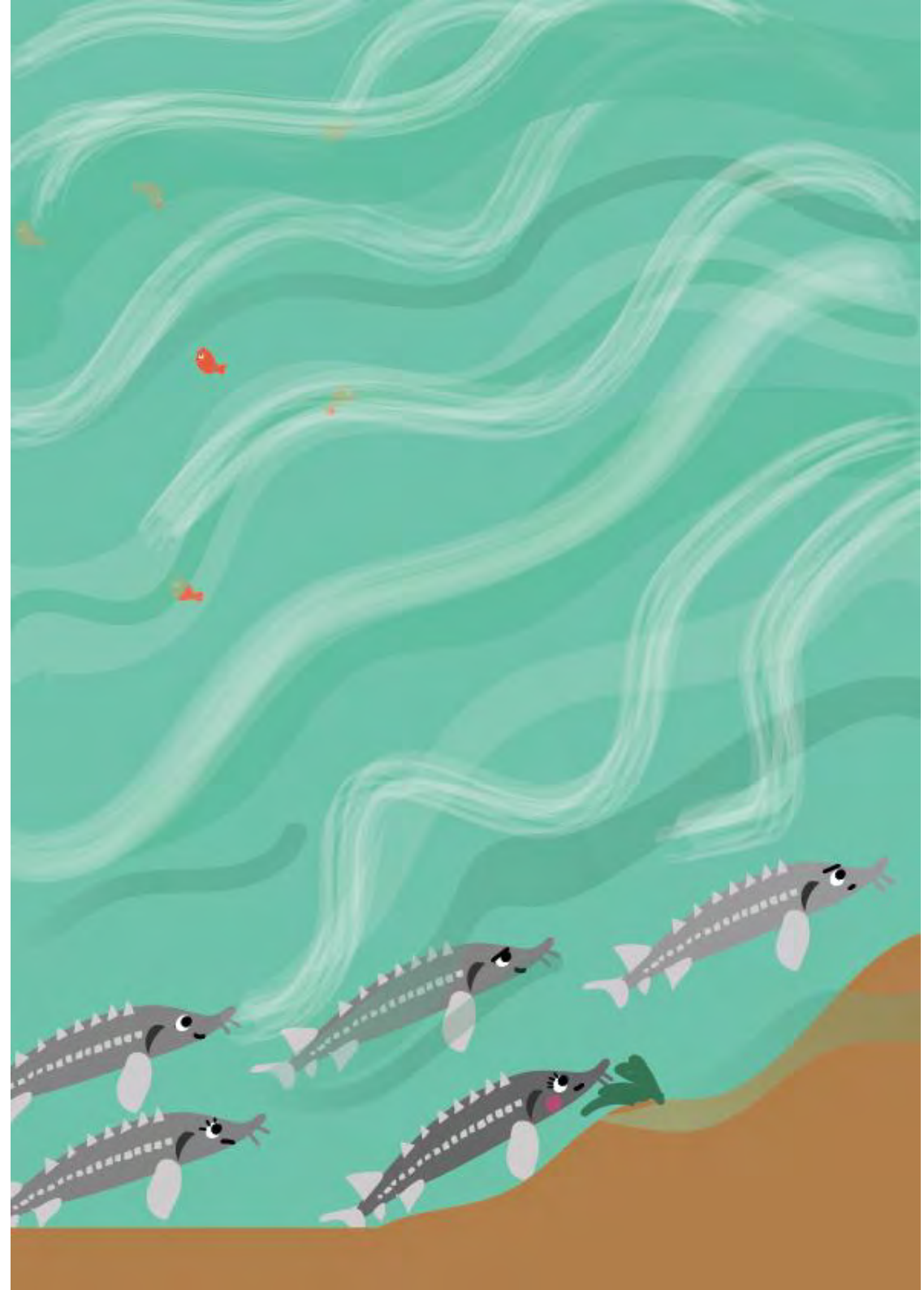
- Azt hiszem, közeledünk a halgazdasághoz, ahol születtem. Felismerem a víz ízét! mondta Starry. Kereshetünk menedéket a közelben.

Egy órával később elhagyták a sziklát, és újra kezdték az úszást az ár ellen. Starry hirtelen egy ismerős árnyékot vett észre.

- Kenéz, te vagy az? - kérdezte Starry meglepetten. Évekkel ezelőtt találkoztunk, amikor megpróbáltam megtalálni a családomat.

- Starry?! Hű, milyen nagyra nőttél! Most sokkal nagyobb vagy nálam, bár én idősebb vagyok nálad! Megtaláltad a családod? Mi járásban vagy újra erre? - kérdezte Keni.

- Igen, megtaláltuk egymást a tengerben. Most újabb csoportokban térünk vissza a folyóba, hogy ívőhelyet keressünk. Apuka leszek, Keni, el tudod képzelni? Ő a feleségem, Kíra. Miután egész nap úsztunk a sodrással szembe, kimerültek vagyunk. Segítesz nekünk biztonságos helyet találni az éjszakára?

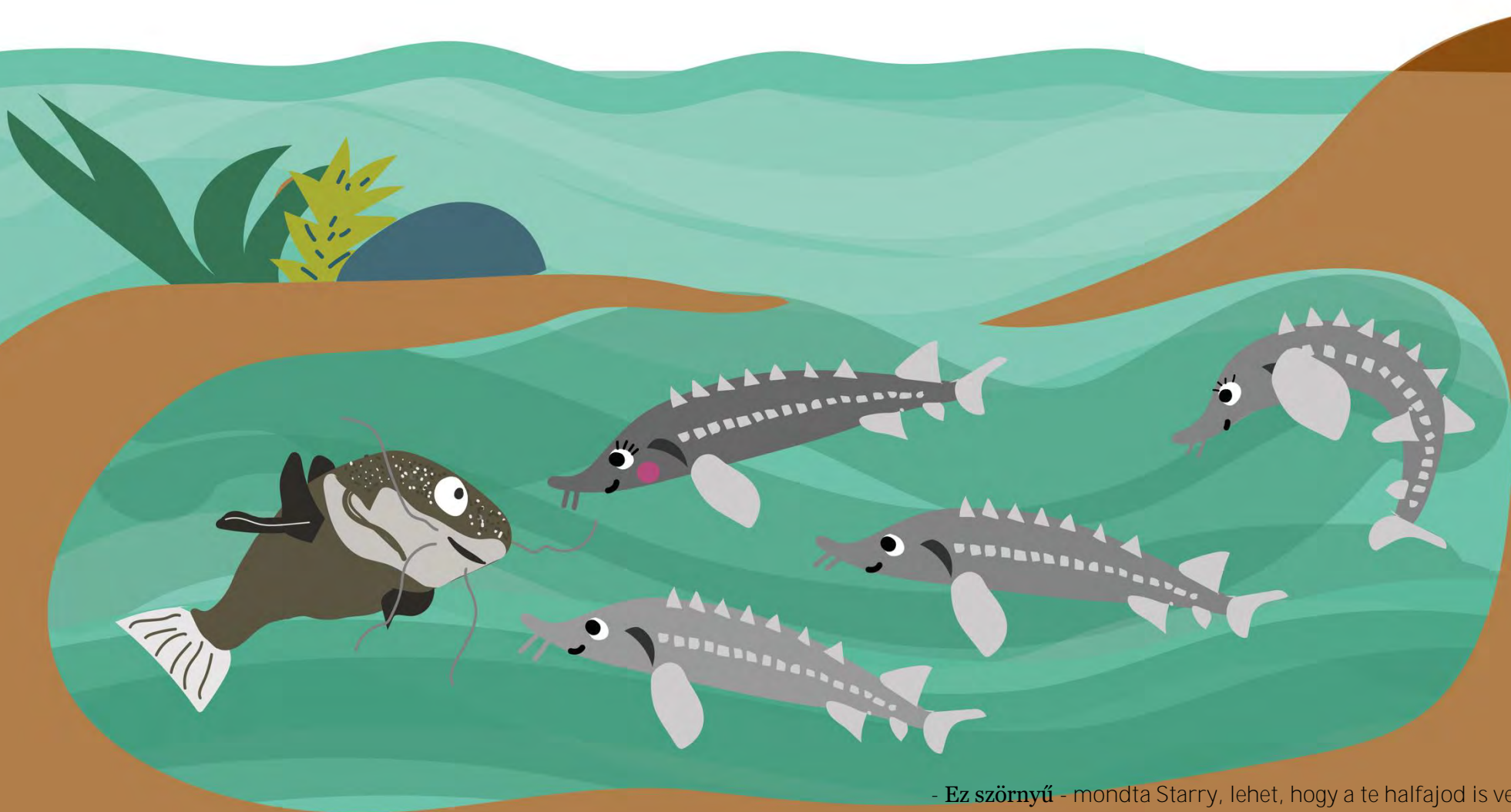

- Természetesen! Gyertek, ússzatok velem! Ez a hely hamarosan zsúfolt és veszélyes lesz. A csoport követte Kenit, és hamarosan egy széles mélyedéshez értek a folyó fenekén. Fáradjatok beljebb! Itt enni is tudtok, gondolom, éhesek és fáradtak vagytok a hosszú utazás után.

- **Köszönjük, ez nagyon kedves tőled** - válaszolta Kíra.

- Említetted, hogy veszélyes a hely. Elárulod, hogy miért?

- **Ó, hát van néhány gonosz ember, akik bár az ívási időszakban tilos halászni, hálót dobnak a folyóba, és egész éjjel a belegabalyodó zsákmányt várják. Reggel eltűnnek, félve a rendőrségtől. Egész halcsaládok vesztek oda, és sajnós új kishalak nélkül egyre kevesebben vagyunk a folyóban.**

- **Ez szörnyű** - mondta Starry, lehet, hogy a te halfajod is veszélyeztetett,

mint ahogyan a mienk is?! Hát nem értik meg az emberek, hogy ha nem hagyják, hogy **sokasodjunk, hamarosan eltűnik a folyó összes hala?**

- Nem, felelte Kenéz. Sajnos nem veszik észre, hogy mi, halak fontos szerepet játszunk a folyók egészséges körforgásában, és hogy ez a mi otthonunk, itt szeretnénk élni, családot alapítani és boldognak lenni. Az embereknek mi csak étel és szórakozási **lehetőség vagyunk. Úgyhogy, ha motorcsónak zajt hallotok, ússzatok el gyorsan!** Ez azt jelenti, hogy közel vannak, és árthatnak nekünk. Most pedig aludjunk egyet. Holnap hosszú **út áll előttetek.**

Vándorlás tovább fel a folyón

Elérkezett a reggel, és a tokhalak készülődtek, hogy folytassák útjukat az árral szemben. Indulás előtt Kenéz további jótanácsokkal segítette őket:

- A folyómeder itt nagyon keskeny, emiatt a víz felgyorsul, és sajnos kevés **a jó rejtkehely, ahol megbújhattok az esetleges veszélyek elől. Több dologra is figyelnetek kell!** Először is minden zaj veszélyforrást jelez: akár hajóból, szivattyúból vagy pumpákból származik, amelyek a vizet **különböző célokra használják. Különösen az újszülöttek számára veszélyesek, mivel ezek azonnal beszippanthatják őket!** Tehát próbáljátok elkerülni a zajos részeket, amennyire csak lehetséges! **Másodszor, ha a víz habos, vagy zöld helyett más színű, megint csak ússzatok el minél gyorsabban és minél távolabb, mert ez azt jelenti, hogy a folyó szennyezett és a víz mérgező. Harmadszor, ha építkezést láttok a partok mentén vagy magán a folyón, a terület csapdává alakulhat, ahonnan nehéz elmenekülni!** Ússzatok hamar a **természetes folyószakaszok felé, ahol szükség esetén elrejtőzhettek!**

- Nagyon köszönjük a jótanácsokat! Reméljük a legjobbakat! válaszolta Starry. Nemsokára találkozunk, amikor visszaússzunk a tengerbe!

- Viszlát! Biztonságos utazást!

A tokhalcsoport elhagyta Keni menedékhelyét és megkezdődött a harcuk az erős sodrással felfelé a folyón. Néhány óra múlva egy nagy fekete foltot észleltek a folyó fenekén, és a halak csúnyán köhögtek:

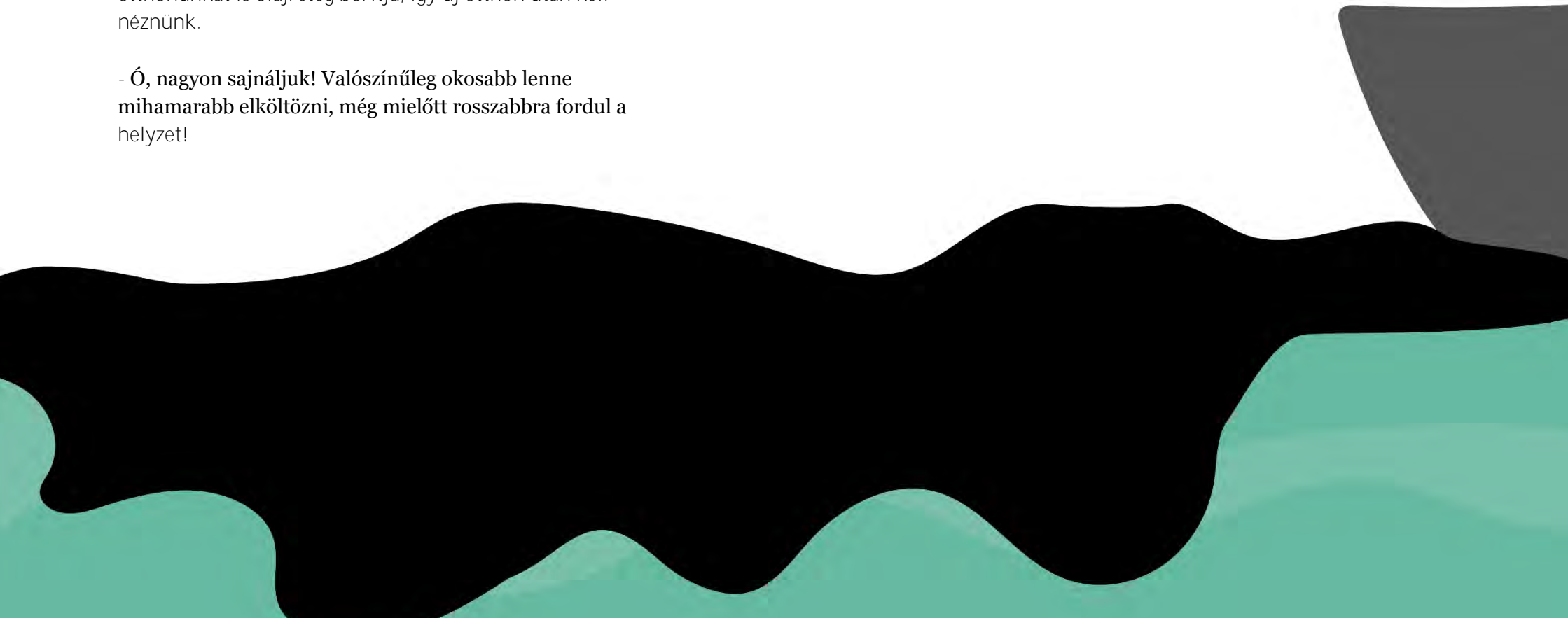
- Sziasztok, jól vagytok? Mi történik itt? - kérdezte Starry aggódva.

- Sziasztok. Reméljük, hogy rendbejövünk! - válaszolt egy **kishal. Egy kikötő közelében vagyunk, ahol a nagy hajók** motorjait tisztogatják és az üzemanyag belefolyt a vízbe. Már alig tudunk lélegezni, nem is beszélve arról, hogy az otthonunkat is olajréteg borítja, így új otthon után kell néznünk.

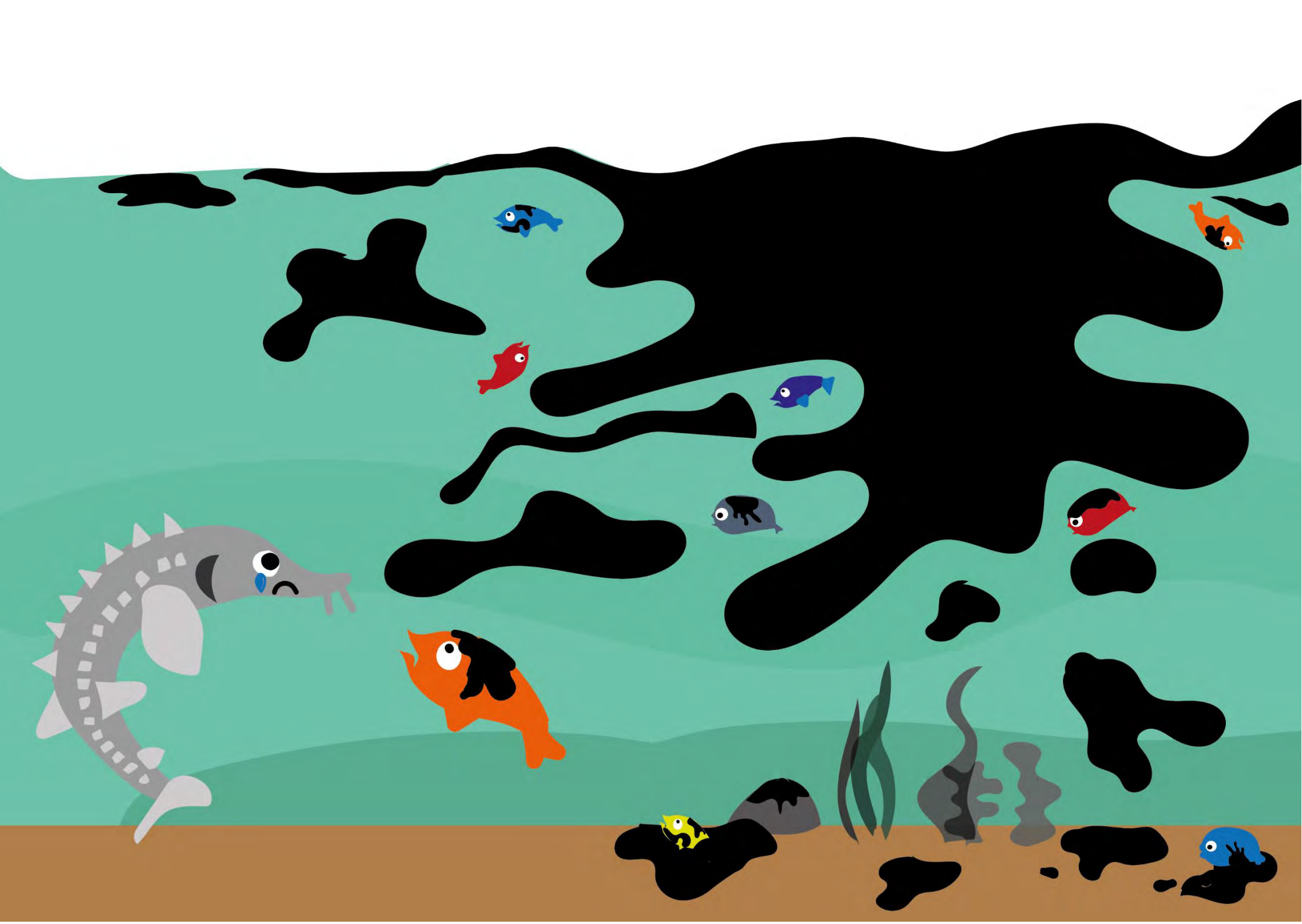
- **Ó, nagyon sajnáljuk! Valószínűleg okosabb lenne mihamarabb elköltözni, még mielőtt rosszabbra fordul a helyzet!**

- **Nem olyan egyszerű elköltöznünk. Az olaj hosszú kilométereket beborít.** Ezenkívül nincs a térségben természetes folyópart, minden csupa beton, és hosszú szakaszon nem lehet sem menedéket, sem élelmet találni. Ha pedig más családok területére költözünk be, az feszültséget és konfliktust teremt. Ha az emberek csak egy picit lennének óvatosabbak, amikor a hajóikat **tisztítják, most megőrizhetnénk otthonainkat és életünket. Nem tudjuk, hová mehetnénk.**

- **Ennek ellenére jobban tennétek, ha mielőbb elhagynátok ezt a helyet.** Lehet, hogy hamarosan tovább viszi a folyó a kifolyt olajat, és visszatérhettek az otthonotokba. Sok szerencsét! – Starry Kírával együtt tovább úszott.

Néhány kilométerrel feljebb találták meg a csoport többi tagját, akik azon töprengtek, hogy tovább ússzanak-e. A víz vöröses **színű volt és nagyon furcsa ízű. A folyó fenekén rengeteg halott** organizmust láttak, mire Kíra emlékezett Kenéz tanácsára.

- Hmm, **ez valószínűleg egy újabb szennyezett terület. Nagyi egyszer említette, hogy a növényvédő szerek rendkívül károsak. Az emberek a mezőgazdasági területeken használják ezeket a kártevők leküzdésére, anélkül, hogy tudnák, hogy ezek a saját** egészségükre is károsak. Felhalmozódnak a növényekben, zöldségekben, amelyeket aztán megesznek, vagy belemossák a **vízbe, ahol ezzel elpusztíthatják a vízi élőlényeket. A hatása igen hosszú ideig fennmarad, és a későbbi generációkat is** érinti. Át kell úsznunk a másik parthoz, talán ott jobb a helyzet, és tovább tudunk haladni a célunk felé.

A tokhalcsoport átúszott a folyó túlsó partjára, és valóban a víz íze **egyre jobb lett. Igyekeztek gyorsan elhagyni a mérgező helyet. Néhány órányi úszás után Starry ismerős hangot hallott:**

- Hogy vagy öcskös?

- Bandi! Jaj, de örülök, hogy látlak! Hogy vagy?

- **Fáradtan. Napokon át kerestük a megfelelő helyeket az ívásra,** és most haza felé tartunk.

Bandi csapata csatlakozott Starryékhoz.

- Helyet kell találnunk éjszakára - mondta egy öreg tok. Épp most hagytunk el egy védett területet. Oda mehetnénk, és beszélgethetünk az este. Holnap reggel folytathatjuk utazást: ti felfelé az ívóhelyre, mi pedig lefelé a tengerbe. Rendben lesz így?

- Igen - válaszolták a tokhalak.

Szerencsére a védett terület a közelben volt, és találtak egy mély medencét a folyómederben, ahol az éjszakát tölthették. Kíra nagyon fáradt volt.

- Jól vagy? - kérdezte Starry. Biztos sokkal nehezebb úgy úszni, hogy az ikráinkat hordozod, ezért kérek, szólj, ha szünetet szeretnél tartani.

- Jól vagyok, köszönöm - válaszolta Kíra. Menjünk és beszéljünk a testvéreddel. Talán tud nekünk javasolni egy jó helyet, ahol lerakhatom a kis ikrákat. Csatlakoztak hát Bandi csoportjához, hogy megbeszéljék a dolgokat.

- **Az öregek meséltek nekünk egy nagyszerű ívási helyről, amely** messzebb esik a sodrástól. Megkerestük ezeket, de a legtöbb természetes hely már nem létezik. A folyón és a partok mentén csatornákat, gátakat és épületeket emeltek. Egy nagy gát utunkat állta és megakadályozta, hogy tovább haladjunk fel a folyón. Nem tudtunk átjutni! Egyre nehezebb olyan ívási területeket találni, **ahol a kishalak táplálkozhatnak, mielőtt a tenger felé veszik az útjukat.**

- Jaj ne! A helyzet sokkal kritikusabb, mint gondoltam, mondta Starry. Remélem, az emberek hamarosan megértik, hogy a halaknak is vannak szükségleteik, és segítenek visszaállítani ívóhelyeinket!

- De mit tegyünk, hol találjuk meg azt a megmaradt néhány helyet, **amikor olyan gyorsan eltűnnek? Kíra nagyon kimerült, és könnybe** lábadt a szeme.

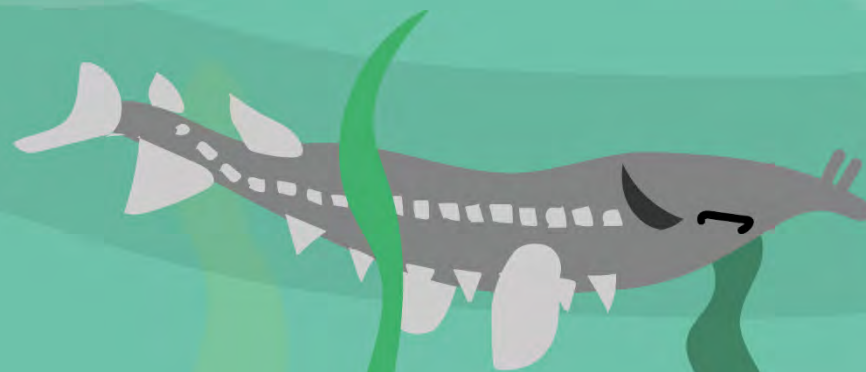
- **Két védett terület van, ahol talátnak még megfelelő helyet –** válaszolta Bandi. Itt születünk, és azt tanácsoljuk, hogy ezen a **területen keressetek új helyet. Még egy napnyi úszás áll előttetek,** és odaértek. Vigyázzatok azonban, mert rengeteg invazív, azaz

nem őshonos hal jelent meg a folyóban, és komoly veszélyt jelentenek a babahalacsókák számára!

- Nagyon köszönjük a tanácsot, Bandi. Ezekkel sok **erőfeszítést és energiát takarítunk meg!** - válaszolta Starry .

Mindkét tokhal csapat igyekezett nagyot pihenni az éjszaka, **hogyan energiát gyűjtsenek a következő napokra.** Másnap reggel az egyik csapat korán elindult a tenger felé, míg Starry és csoportja könnyű reggeli után folytatták útjukat felfelé a

folyón a védett területek felé. Fél nap úszás után Kíra fáradt volt és lelassult, Starry csatlakozott hozzá, és pihenőhelyet keresett. Egy teljesen elhagyatott helyre értek, és azon gondolkodtak, hogy **vajon mi történt ott. Hogyhogyan sehol egy élőlény, se mozgás, se hang. Hová tűnt el mindenki? Hirtelen szörnyű fájdalom nyílt a testükbe, izmaik megbénultak és elvesztették eszméletüket.**

Kíra és Starry küzdelme gyermekük megmentéséért

Az ájultan heverő két tokhalat a folyó csak vitte-vitte lefelé. A zavaros víz elrejtette ugyan őket, de az áram a part felé sodorta testüket.

Hamarosan beakadtak egy fa gyökerébe, és néhány órán keresztül eszméletlenül feküdtek ott. Ahogyan Starry és Kíra kezdett magához térni, megpróbálták megérteni, mi is történt.

- Soha nem éreztem ilyen fájdalmat - mondta Kíra.

- Mi volt ez? Hogy kerülünk ide? - kérdezte Starry.

- Azt hiszem, az emberek megpróbáltak bennetek árammal megütni – mondta **egy komoly hang. Egy öreg rák figyelte őket a fa gyökerei mögött.** Szerencsére életben maradtatok.

- Áramütés? Mit jelent ez? - kérdezte Starry meglepetten.

- Ez illegális, de néhány ember halak elfogására elektromos áramot használ. **Ha erős áramot használnak, a nagy halak meghalnak, amiket aztán összegyűjtenek. Idővel ennek súlyos következményei lesznek, mert kimerül a folyó élővilága.**

Ahogy Kíra egy kicsit jobban érezte magát, nagyon éhes lett. Megpillantott a közelben egy apró fehér dolgot, amelyek **rákocskának tűnt, és már be is kapta.**

- NE! - ugrott nagyot Rák bácsi. Kíra zavartan köpte ki zsákmányát.

- Mi volt ez? - **kérdezte Kíra. Szörnyű íze volt!**

- Ezek műanyag darabok - felelte a rák. Az emberek műanyag

tárgyakat dobnak a folyóba, vagy hagynak a parton, különösen partik és ünnepnapok után, amiket aztán továbbvisz a víz a tengerbe, vagy megakadnak a növényzetben. Fölöttünk, a **vízfelszínen rengeteg műanyag palack lebeg, amelyek apró darabokra bomlanak, és a folyó fenekére süllyednek. Miközben beszélt, színes pelyhek szállingóztak fentről.** Veszélyesek - folytatta, ezért próbáljatok nem enni ezekből, mivel felhalmozódnak a gyomrotokban, és szörnyű fájdalmas halált okoznak.

- Ó, nagyon szépen köszönöm! Megmentetted az életem!

Rák bácsi javasolt nekik éjszakára megfelelő helyet, és körülbelül tíz perc alatt mélyebb vízben voltak, nagy sziklák mögé bújva, a folyópart közelében.

- Nagyon boldog vagyok, hogy biztonságos helyet találtunk a pihenésre. Az egész testem fáj, és nem érzem az uszonyomat - **mondta Kíra, mielőtt elaludt.**

Másnap reggel kissé jobban érezték magukat, de Kíra félt elmenni **a menedékből.**

- Mi lesz, ha újra találkozunk ezekkel az emberekkel? Attól tartok, hogy nem élnék túl egy újabb áramütést, vagy lehet, hogy az **ikráim kerülnek bajba. Meg kell próbálnunk minél előbb megtalálni az ívóhelyet.**

- **Egyetértek veled, szörnyű volt, szerencsések voltunk, hogy életben maradtunk, és ez nem ismétlődhet meg. Ez a hely elég tisztának tűnik, mély a víz, pont olyan, amilyenre szükségünk van.** Itt maradsz egy kis ideig, míg körbenézek a közelben?

Starry **eltűnt, felfelé úszott a folyón, és hamarosan jó hírrel tért vissza:**

- Azt hiszem, tökéletes helyet találtam. Szeretnéd megnézni? Öt perc és ott vagyunk.

- **Nagyszerű! Kíra** úszni kezdett, és hamarosan elérték a helyet.

Egyetértett Starryval, hogy valóban tökéletes helyet találtak a kicsik számára, ezért Kíra felkészült az ikrák lerakására. **Egy órával később mindketten boldogságban úsztak: a küldetésük teljesült, az ikrák elhelyezve és megtermékenyítve pihentek.** -

Szerinted **biztonságos itt hagyni őket egyedül? Kíra nagyon aggódott. Talán jobb, ha egy ideig őrizzük őket, hogy lássuk, van-e bármilyen veszély a környéken.**

- Jó ötlet - felelte Starry . Menj és pihenj egy kicsit. Én itt maradok **míg visszatérsz és akkor te veszed át az őrködést, rendben?**

- Rendben! Óvd a porontyokat! - mondta Kíra a menedék felé úszva. **Néhány órával később Kíra jött váltani Starry.**

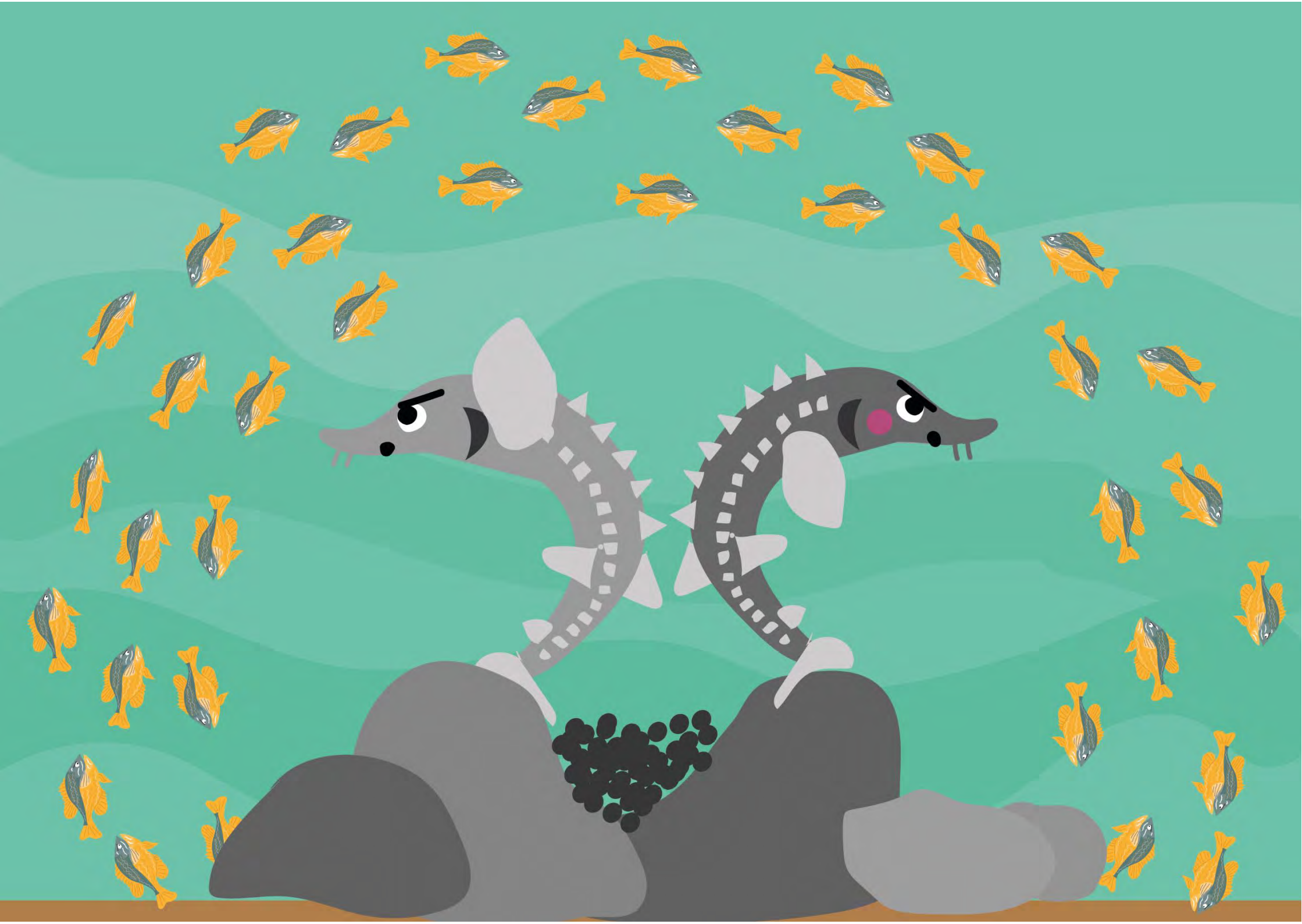
- Hogy ment? – kérdezte.

- Jól – mondta a friss apuka. Csak néhány kagylót és apró gerinctelen állatkát láttam, de nem mentek a kicsik közelébe.

- Oké, most én jövök, próbálj meg kicsit pihenni - mondta Kíra. Remélem, rendben lesz minden.

Starry már majdnem elaludt, amikor hallotta, hogy Kíra segítségért **kiabál. Két perc múlva, épp időben ott is volt, és látta, ahogy felesége apró színes halakkal harcol, akik az ikrákat próbálják elragadni, hogy megegyék őket. A kapzsi és agresszív halak körbe vették szegény Kírát, aki nem tudta megvédeni az összes kis ikrát. Starry nagyon dühös lett, amikor látta, hogy mindjárt elérik a halak az ikrákat.**
- Hé, mit csináltok ott? - kiáltotta, miközben odaúszott Kíra mellé.

De a támadó halak nem kívántak beszélgetni. Egy dolog járt a fejükben: megenni a kis ikrákat! Hirtelen Starry **emlékezett Nagy szavaira: „A tokok a folyó legnagyobb halai, nincs kitől féljenek, kivéve az embert!”** Nekiment az ellenséges halak csoportjának, és elkezdte bekapkodni **őket. Azok meglepődtek a támadástól, otthagyták az ikrákat és megpróbáltak harcolni Starryval.** Ekkor jött Kíra és együtt sikerült elkergetniük a betolakodó halakat. Hamarosan csak néhány ellenség maradt, akik elmenekültek, hogy mentsék az életüket.

- **Nagyszerű csapat vagyunk!** - mondta Kíra.

Sikerült megmentenünk a kicsiket. Nem tudtam, hogy ilyen dühös is tudsz lenni Starry!

- Én sem - felelte Starry-, de eddig senki nem próbált bántani se minket sem a kicsinyeinket. Tudod, hogy mindent megteszek, hogy megvédjelek téged és a gyerekeket!

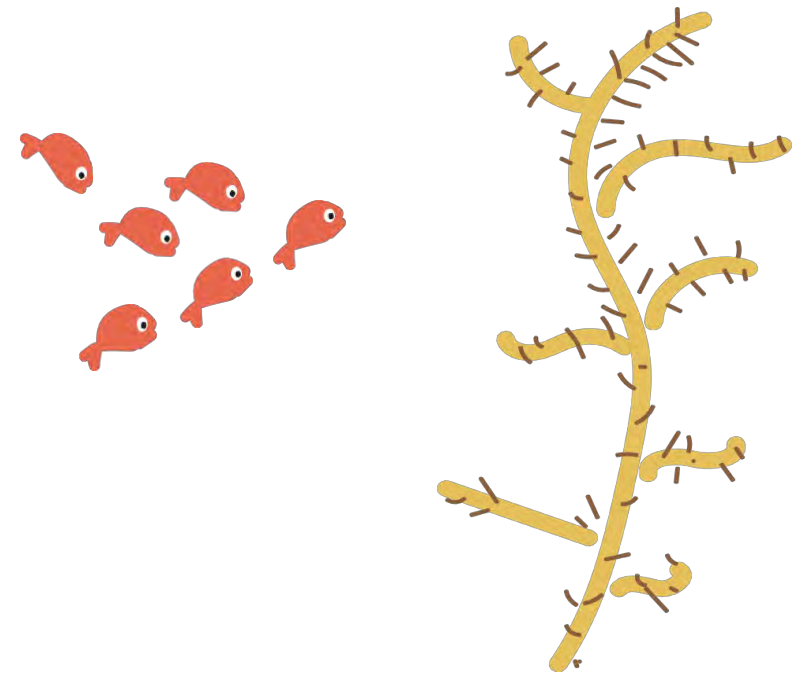
- Mik voltak ezek? - kérdezte Kíra aggódva. Normál halaknak **tűntek. Megpróbáltam megmagyarázni nekik, hogy veszélyeztetett faj vagyunk, és nagyon fontos, hogy gyermekeink biztonságosan nőjenek fel, de úgy tűnt, hogy nem értik, amit mondok.**

- **Ha itt maradsz és őrködsz, megpróbálom megkeresni Rák bácsi barátunkat és megkérdezni tőle, hátha tud valamit ezekről a furcsa halakról** - mondta Starry. Hamarosan hírekkel tért vissza. Ismét nagyon szerencsések voltunk! Rák bácsi szerint naphalakkal találkoztunk. Ez egy idegen faj, amely a folyó sok halpopulációjának elpusztításáért felel, mivel az ikrákra vadásznak.

- **Nos, valószínűleg ezekről a halakról beszélt a testvéred - mondta Kíra. Nagyszerű, hogy sikerült legyőznünk őket. El tudod képzelni, mi lett volna, ha itt hagyjuk a kicsiket őrízetlenül?**

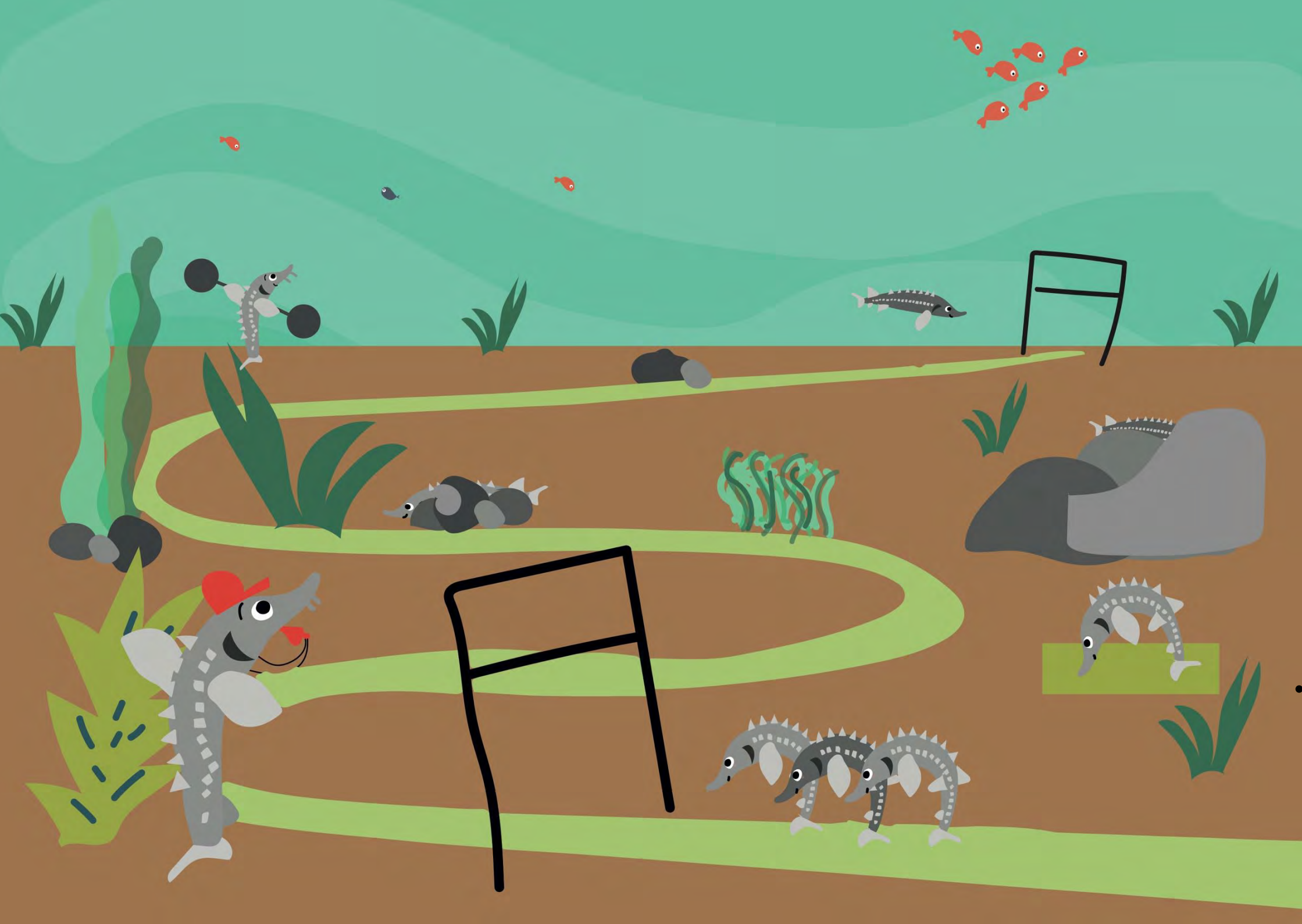
- Nem akarok elképzelni több rossz dolgot, rengeteggel találkoztunk az útunk során. Vigyázunk az ikrákra, amíg a halak meg nem születnek, aztán visszatérünk a tengerbe, hogy **felneveljük és oltalmazzuk őket.**

Vissza a tengerbe

Néhány nappal később a kishalak elkezdtek kibújni az ikrákból. Szüleik nagyon boldogok, a kicsik pedig aranyosak voltak! Miután az összes ikrából kishal lett, Kíra és Starry tanították őket, mit

lehet enni, hogyan kell úszni, hogyan kell elrejtőzni és távol maradni a veszélyektől.

Egy újabb hónap telt el különösebb események nélkül. Egyik nap a porontyok egy kis csapata távolabb úszkált átmeneti otthonuktól. Kíra és Starry megértették, **hogyan eljött az idő, hogy** visszatérjenek a tengerbe. Starry elbúcsúzott az öreg rákuktól, és elkezdte felkészíteni a gyerekeket a nagy utazásra.

- **A következő napokban a tenger felé úszunk. Megpróbálunk együtt maradni, de amint azt magam is tapasztaltam, ezt könnyebb mondani, mint tenni. A sodrás nagyon erős, ami lefelé visz és sok lehetőséget nem ad arra, hogy irányt változtass.** Utunk során olyan területeken haladunk át, ahol **rejtőzködnünk kell az emberektől, hogy elkerüljük a halászhalókat, a szennyzódéseket vagy az építkezések szakaszait. Ezért én úszom elől, Mami pedig hátul marad** veletek, ügyelve arra, hogy senki se vesszen el az úton. Megértették?

- Igen, apa, követünk téged.

- Mi lesz, ha eltévedtünk? - kérdezte egy kislány.

- Ebben az esetben gyorsabban kell úsznod, és próbálj rejtve maradni a vízben. A folyó pedig végzi a többit, és elvisz a tengerbe. Érezni fogod, mikor a tenger felé jársz, mert a folyó íze sósabb lesz. Ekkor a tengerpartot kövesd, és ott találkozunk, rendben?

- Rendben, készen állunk, mehetünk!

A népes család elhagyta a területet, úsztak lefelé, igyekezve, hogy rejtve maradjanak a folyó zavaros vízében. Ismerve, hogy a felfelé **vezető úton merre találkoztak gondokkal, Starry néha megváltoztatta az irányt, és a kicsik követték őt. Sokkal könnyebb volt a sodrással haladni. Nagyon gyorsan úsztak előre, és egyszer csak Starry érezte a víz ismerős ízét! A halgazdaság közelébe értek, ahol született!**

- Hahó! Helyet kérünk! Jövünk! hallotta Starry kis hangokat a közelből, **és néhány fiatal kis tok ütközött Starry testének.**

- Helló - mondta Starry meglepve.

- Elnézést kérünk, még van mit csiszolnunk az úszástechnikánkon! **Meg kell tanulnunk a folyó erős sodrásában úszni. Remélem, hogy nem fájt nagyon** - folytatta a kis tok. A tengerbe tartunk. És ti? – kérdezte egy másik fiatal tokhal.

Starry rájött, hogy a fiatal sóregtokok a halgazdaság egy csoportja, akiket most engedtek szabadon, és elmosolyodott.

- Mi is a tengerbe tartunk. Szeretnétek csatlakozni hozzánk? A csoport így sokkal nagyobb lett, és Starry rájött, hogy az emberek **könnyen észrevehetik őket. Változtatniuk kellett a stratégiájukon** a túlélés érdekében.

Találkozás a régi barátokkal

Starry megfelelő helyet keresett az új terv megvitatására, és hamarosan megtalálta régi barátja, Kenéz menedékét. Sőt, barátja otthon volt, örömmel köszöntötte őket:

- Hé, hát visszatértél! - kiáltotta Keni. **Hú, rengeteg gyereked született!** – tette hozzá kicsit zavarban a nagyszámú tokhalcsapatot látván.

- Szia Keni, de jó téged újra látni - válaszolta Starry. A gyerekeknek csak **egy része a mienk, a többi a gazdaságból jön, ahol évekkal ezelőtt** születtem, amikor segítettél nekem eljutni a tengerhez. Most én segítek nekik, és szeretnénk egy kicsit megpihenni a közelben, ha nem zavarunk. Tervet készítünk arra, hogyan kerüljük el az embereket és más veszélyeket.

- **Sőregtokok, kis figyelmet kérek!** - mondta Starry. Két csoportra válunk **szét, az elsőt én, a másodikat Kíra vezeti. Így nagyobb az esély rá, hogy** az emberek nem vesznek észre bennünket az út során.

- **Csak még egy óvó szó, mielőtt indultok** - tette hozzá Keni. A folyó torkolatánál most a halászok alózákra halásznak, akik szintén a folyóba **úsznak az ívás idejére, mint ahogy néhány héttel ezelőtt ti is tettétek. Ők a víz felszín közelében úsznak, így a hálót is odahelyezik el a** halászok. Hogy ne kerüljetek csapdába, minél inkább a folyó fenekének közelében ússzatok, és így sikeresen elérhetitek majd a tengert.

- Még néhány órányi úszás van hátra srácok, és eljutunk a tengerhez. Ha odaérünk, pihenünk és eszünk egy jót, majd indulunk a tengeri menedékhelyhez! - mondta Starry.

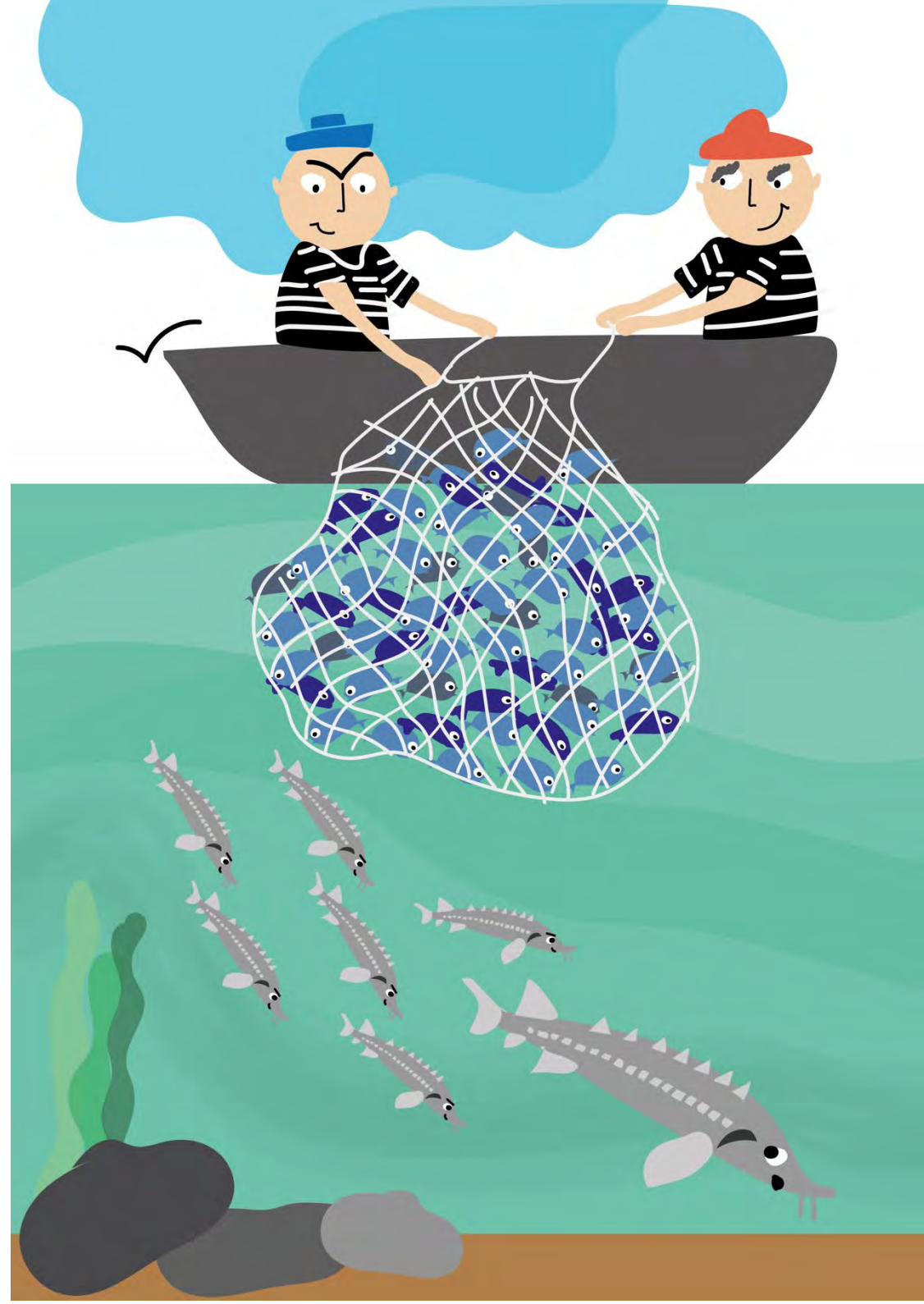
- Mehetünk! - válaszolták a kis tokhalak.

A csoport ketté vált, és a halak követték Starryt és Kírá. **Egy idő után** Starry érezte, hogy a víz változik, ahogy közelednek a tenger felé. Mivel tudta, hogy a halászok valahol a közelben kell legyenek, kezdett **mélyebbre merülni. A csoport követte őt, még épp időben, hogy** elkerüljék a vízfelszínre kivetett halászhalókat. Sajnos sok hal árnyékát látták a halászhalóba gabalyodva, és Starry szíve nagyon szomorú lett, tudván, hogy úgy halnak meg, hogy esélyük sem volt a vándorlásra és a szaporodásra. Bárcsak megértenék az emberek, hogy milyen fontos hagyni a halak szaporodását, hogy minél több kishal szülessen! Ha legalább a tengerbe való visszatéréskor vetnék ki a **hálóikat a felnőtt egyedekre már a szaporodás után, hogy a fiatal** nemzedék biztosíthassa a faj túlélését.

Starry csapata megérkezett a tengerbe, és a part mellett várta **Kírá az etetési helyen, ahol annak idején ők is találkoztak. Fél** órával később érkezett meg Kíra a csoportjával, könnyes szemmel.

- **Ó, szörnyű volt** - mondta. Láttam, hogy alámerülsz, és attól féltem, Hogy kifognak a hálóval. Majd láttam ahogy a halászok kihúzzák a hálókat tele haltársainkkal, de nem tudok rajtuk segíteni.

- **Én is láttam őket** - mondta Starry. Nagyon szomorú, de ezen sajnos nem tudunk változtatni. Kérlek, nézd a történet napos oldalát! Sikerült hazahozni a gyerekeket és még egy csoportot is a halgazdaságból. Ez sokat segít a fajunknak, mivel egyre több tokhal érik meg arra, hogy részt vegyen a vándorlásban.

Még az is lehet, hogy az emberek lassacskán megértik, hogy a vándor alózák is védelmet igényelnek, különösen ívási időben, és talán ők is részesülnek egy mentési programban, csakúgy, mint mi.

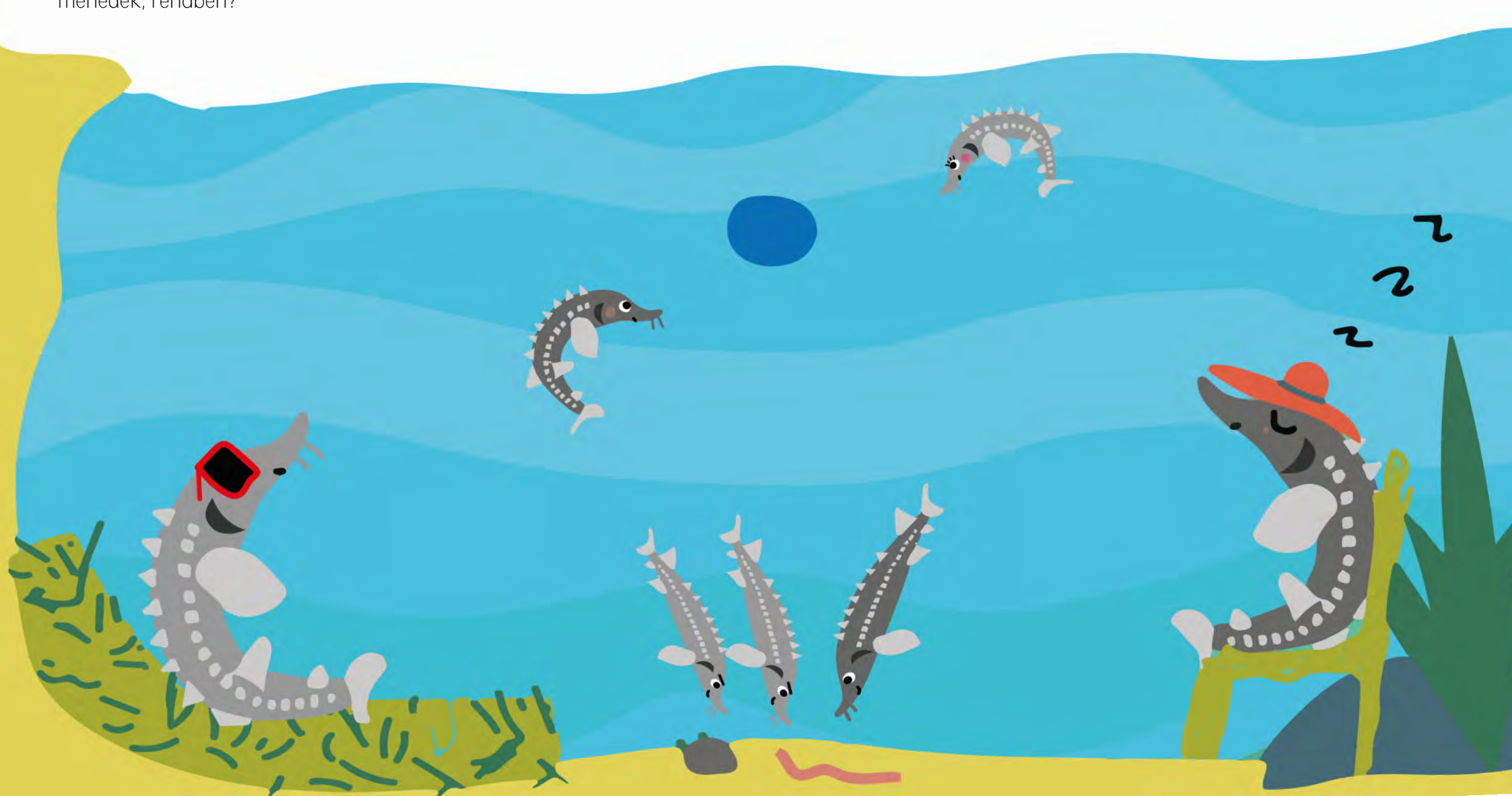
- Reméljük, hogy a jövő minden halfaj számára fényesebb lesz!

- Gyerekek, itt pihenünk egy órácskát, aztán irány a tengeri menedék, rendben?

- Rendben, apuci.

A kis tokok örömmel játszottak és táplálkoztak a tengerpart közelében a meleg, sekély vízben. Utazásuk során végre először Starry és Kíra is megpihent egy kicsit, tudva, hogy hamarosan az egész csoport biztonságban lesz. A pihenő végén Starry jelezte, hogy ideje indulni.

- Mindenki készen áll, hogy megismerje az új otthonunkat? Indulás!!

Epilógus

Teltek-múltak az évek és a kis tokok békében növekedtek a tengeri menedékhelyen. Starry legendává vált a tokhal-családok között azzal, hogy sikerült megóvnia és biztonságosan hazahoznia **kis családját, valamint a halgazdaságból érkező tokok csoportját. Bölcsességének és bátorságának köszönhetően elnyerte a „bátor tok” becenevet, és egyre több tokhal kereste fel tanácsért, hogy megbeszéljék, hol vannak a veszélyes helyek, és hogyan lehet ezeket elkerülni. A családok fokozatosan gyarapodtak, egyre több fiatal hal úszott a tengerben, és boldogság övezte a tengeri menedékhelyet.**

Egy nap Starry összegyűjtötte gyermekeit, hogy felkészítse őket az íváásra.

- Tudjátok, hogy hamarosan találkoztok más tokhal-csoportokkal, hogy megtegyétek az életetek nagy kirándulását. - mondta Starry.

- Igen, apa, már megbeszéltük a részleteket a Nagyival - válaszolta Kami, Starry egyik lánya. Találkoztunk az unokatestvéreinkkel is, és Bandi nagybátyó az üdvözlését küldi!

- Nagyszerű, örülök, hogy ilyen jól felkészültél. Azonban indulás előtt, anya és én szeretnénk elmesélni nektek egy utolsó történetet arról, hogy hol és hogyan születtetek, és hogyan jutottatok el a tengerhez. Talán ez segíthet abban, hogy megismerjétek, hogy nem csak barátaink, de ellenségeink is vannak a folyóban, és van, hogy súlyos veszélyekkel kell szembenézni, ezért nagyon óvatosnak kell lenni.

- **Húha! Ez érdekes! Még nem ismerünk minden részletet. Hívhatjuk a barátainkat is, hogy meghallgassák? Nekik is hasznos lehet - kérdezte Kami.**

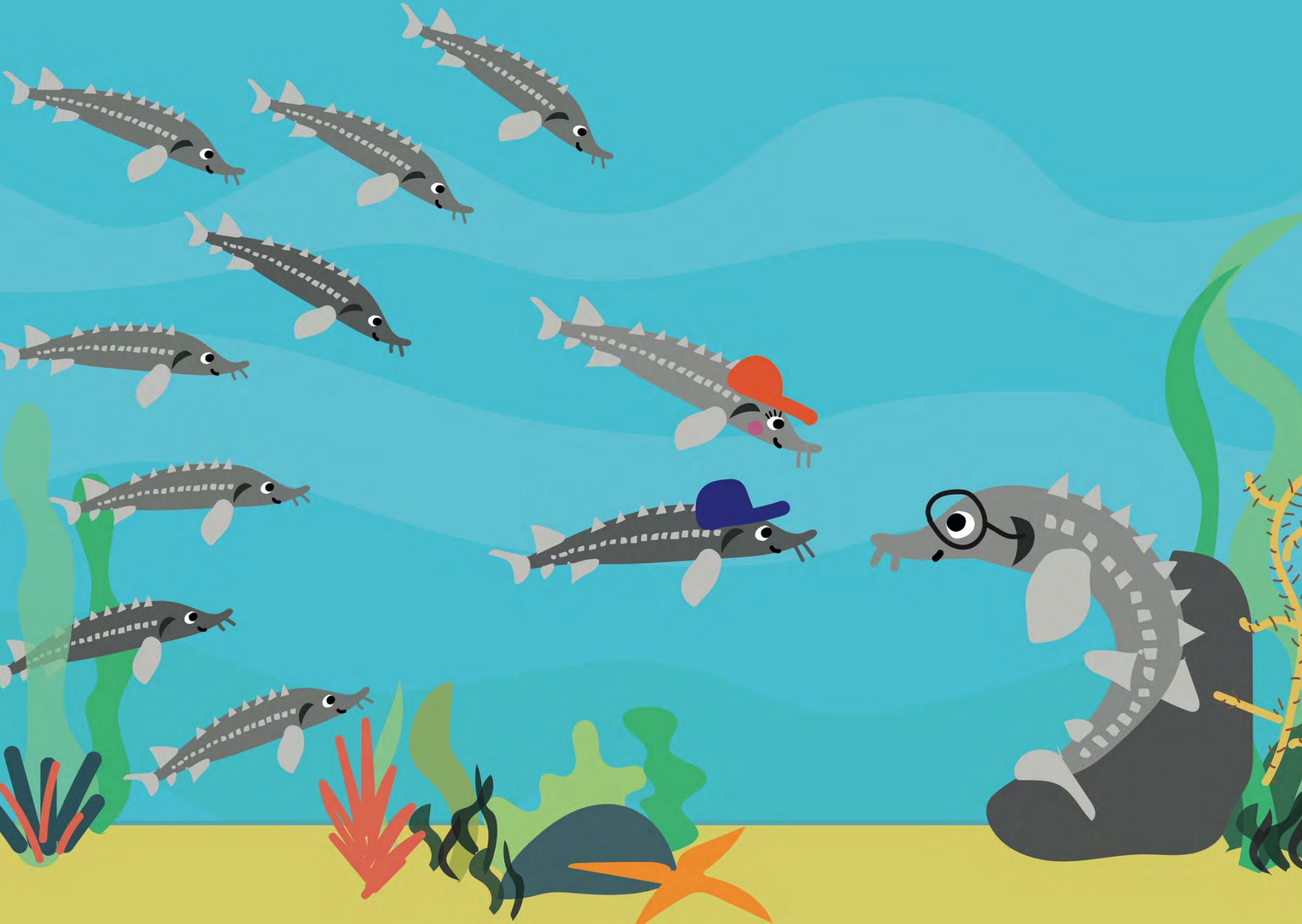
- Minél többen vagytok, annál jobb - válaszolta Starry.

Egy órával **később több száz sóregtok jelent meg, hogy meghallgassák a történetet. Nem is tudtam, hogy ilyen sok barátod van - mondta Starry.**

- Nem ismerek mindenkit, de te igen - válaszolta Kami. A haltelepen született tokok csoportjához tartoznak, amelyet évekkal **ezelőtt ti** vezetettek el ide. Mindannyian meghallgatjuk a történetedet, és reméljük, hogy olyan bátrak leszünk, mint ti anyuval, és nekünk is **sikerül biztonságosan hazahozni a kicsinyeinket. De mielőtt elmeséled a történetet, hadd mutassam be a vőlegényemet, Zalánt. A farmon született, és te segítettél neki ideérni. Reméljük, hogy életünk hátralévő részében egy család lehetünk! Ezt neked köszönhetjük, apa!**

- Boldog vagyok! Remélem, hogy Zalánnal biztonságos ívási utatok lesz, **és olyan erős és boldog párt alkottok, mint mami és én!**

- Köszönöm, apu! Szeretlek!

Köszönetnyilvánítás

A szerzők köszönetet mondanak Jürg Bloesch-nak és Christopher Robinson-nak a könyv korai változatának áttekintéséért, valamint Katrin Teubner, Melita Mihaljevic, Vladimir Kovac, Vera Istvanovic, Rok Mlinar Vahtar, Metka Miočić, Miloš Kosec és Ivan Vogrin javaslataiért. Köszönet illeti az IAD munkatársait és barátait, akik lefordították a könyvet a dunai országok nyelveire, így ezt a történet a régió gyermekei anyanyelvükön olvashatják. Köszönet Gertrud Haidvogel (német), Mirna Herman Baletić (horvát), Vladimir Kovac (szlovák), Artem Lyashenko (ukrán), Takács Emőke (magyar), Mirjana Lenhardt (Marija Smederevac Lalic, Jovana Kostić?) (orosz), Galia Georgieva (bolgár), Corina Sandu (román) és Rok Mlinar Vahtar (szlovén) fordító munkájának.

Bár a tokhalak 250 millió éve élnek a Földünk vizeiben, túlélve a dinoszauruszok eltűnését kiváltó nehéz környezeti feltételeket, az embereknek mintegy 100 év alatt a kihalás szélére juttatták őket. A hanyatlás fő okai az élőhelyek elvesztése, az ívási vándorlás megzavarása és a kaviár érdekében folytatott túlhalászat. A legtöbb tokhalfaj az északi félteke tengereiben él, és ívás céljából a folyókba vándorolnak. Ők az édesvizek legnagyobb halai; későn érnek és évtizedekig élhetnek. Fajtatulajdonságaik és összetett életsiklusuk nagyon kiszolgáltatottá teszi őket, sokukat még mielőtt esélyük lenne szaporodni már kihalásszák. Manapság a vad populációk nagyon rossz állapotban vannak, és a tokhalfajok többsége fokozottan veszélyeztetett halfajta.

A tokhalakról további információk találhatóak:

<https://dstf.info/about/>

<https://www.wscs.info/>

https://www.danube-iad.eu/index.php?item=fishery_fish_biology

<https://www.icpdr.org/main/activities-projects/sturgeons-danube-basin>

https://wwf.panda.org/knowledge_hub/endangered_species/sturgeon/

Ennek a kis gyerekkönyvnek a célja, hogy jobban megértsük a tokhalfajok élete során tapasztalható kihívásokat, és támogatást nyújtson e csodálatos „élő dinoszauruszok” megmentéséhez.

A folyók védelme és természetes állapotuk megőrzése egyaránt előnyös a vízi élőlények, és az emberi társadalom számára, amely vonzó rekreációs területekhez, tiszta vízhez és egészséges halakhoz juttat mindannyiunkat.

A tokok és más veszélyeztetett fajok megsegítésével

TE is
a **TERMÉSZET HŐSE** lehetsz!

